

DE BRIEF VAN PAULUS AAN DE GALATEN

HANS DERCKSEN

WOORD VOORAF

‘Heren, wat moet ik doen om behouden te worden?’ Deze eenvoudige, maar zeer belangrijke vraag, stelde een bang geworden cipier aan de zendelingen Paulus en Silas (Hand. 16:31). Het antwoord was en is nog steeds verbluffend eenvoudig: Geloof in de Heer Jezus en u zult gered worden...(NBV). Is het werkelijk zo gemakkelijk? Ja, zo gemakkelijk is het! Natuurlijk, het geloof moet echt en blijvend zijn en dat zal blijken uit de daaruit voortkomende werken. Maar toch.....zo eenvoudig was en is het. Voor Maarten Luther was dit een geweldige ontdekking: Sola fide...Alleen door geloof en niet door allerlei werken, want wanneer doe je dan genoeg?

Toch liep het bij de Galaten wat anders. Ze waren tot geloof gekomen door het zendingswerk van Paulus en zijn medewerkers en ze hadden ook de Heilige Geest ontvangen. Wat een geweldige ontdekking. Vanuit het duistere heidendom met al die afgoden (demonen) en nu de ontdekking van de ware liefhebbende God en Zijn Zoon Jezus. Deze Jezus had de prijs der zonde betaald aan het kruis en door Hem konden ze nu eeuwig leven!

Maar op zeker moment kregen ze te maken met Joodse leraren die hen leerden dat ook het houden van de wet van Mozes (met als ‘speerpunt’ de besnijdenis) noodzakelijk was voor behoudenis. Toen Paulus (vroeger een hartstochtelijk voorvechter van de wet) hiervan hoorde reageerde hij zeer verontwaardigd door middel van deze brief. Hij wilde tegen alle prijs voorkomen dat de Galaten zouden gaan proberen door werken der wet rechtvaardig te worden voor God en mede daardoor het zicht op het verlossingswerk van Jezus zouden verliezen. Met logische redeneringen en met voorbeelden uit het OT weerlegt hij de dwaalopvatting van de Joodse leraren.

Wat voor betekenis heeft dit alles voor de gelovigen in onze tijd? De brief is ook aan ons geschreven ook al is er een grote ‘afstand’ in tijd en cultuur. Gods geestelijke principes veranderen niet door de eeuwen heen. Ook nu kunnen christenen weer ‘wettisch’ worden en door hard werken en het houden van allerlei regels trachten rechtvaardig te worden voor God. Maar buiten Gods genade is alles tevergeefs!

De laatste twee hoofdstukken van deze brief zijn vooral bekend geworden door de uiteenzetting van Paulus over de werken van het vlees tegenover de vrucht van de Geest en in het bijzonder in het laatste hoofdstuk geeft Paulus nog wat praktische aanwijzingen.

Deze studie bestaat, afgezien van de inleiding, uit zes hoofdstukken en elk hoofdstuk correspondeert met het betreffende hoofdstuk in de NBG-Bijbel. Een hoofdstuk is weer opgedeeld in paragrafen waarbij de eerste paragraaf meestal de inleiding op dat hoofdstuk is. Op deze manier is geprobeerd om de leesbaarheid te vergroten. Aan het einde van het hoofdstuk worden nog enkele vragen gegeven om het gelezene te verwerken. De schrijfstijl is eenvoudig en persoonlijk, gestreefd is naar een logische opbouw.

Verder is het vooral mijn wens dat deze studie mag bijdragen aan de opbouw van Gods Koninkrijk in deze wereld.

Hans Dercksen
Zoetermeer, december 2019

GERAADPLEEGDE LITERATUUR, NOTATIE

Bij het schrijven van deze studie zijn verschillende bronnen gebruikt. Vooral gebruikt zijn een aantal commentaren uit de Logos 8 Bible Software en wel in het bijzonder de Tyndall Commentaries (Old en New Testament) en de Bible Knowledge Commentary. Hiernaast is ook veel en dankbaar de Studiebijbel (online-versie) geraadpleegd. Dit mooie commentaar geeft een schat aan informatie waaronder ook de grondtekst met de transliteratie.

De verwijzing naar een commentaarbron, is aangegeven met een index (superscript). Aan het einde van elk hoofdstuk vindt men de verwijzingen per hoofdstuk. Bij de Studiebijbel is steeds de gebruikte tekst aangegeven en ook, omdat dit werk steeds ge-update wordt, de maand en het jaar. Bij gebruik van de Logos 8 Bible Software is alleen de bron aangegeven. Het commentaar wordt dan gevonden bij de betreffende tekst.

De Bijbelvertaling die standaard gebruikt is, is de NBG-vertaling van 1951.

Een aanduiding als (12) betekent het twaalfde vers van het betreffende hoofdstuk. Staat er 4:12 dan wordt het 12^e vers uit hoofdstuk 4 bedoeld van het Bijbelboek dat aan de orde is. Soms staat er ook het Bijbelboek bij om verwarring te voorkomen.

De studie is in de eerste plaats geschreven voor de Pinkstergemeente Morgenstond te Zoetermeer. Anderen zijn ook vrij om deze studie te kopiëren op voorwaarde dat het gebruik zich beperkt tot niet-commerciële doeleinden. De kaartjes zijn gemaakt met Bible Mapper 5.0.

BEKENDE AFKORTINGEN

AD	Anno Domini (na Christus)
BC	Before Christ (voor Chrisus)
e.v.	en volgend
i.h.b.	in het bijzonder
m.b.t.	met betrekking tot
m.i.	mijns inziens

AFKORTINGEN BIJBELS

ASV	American Standard Version
AV	Authorized Version (King James)
CSB	The Chronological Study Bible
GNB	Groot Nieuws Bijbel
HCSB	Holman Christian Standard Bible
HSV	Herziene Staten Vertaling
NB	Naardense Bijbel
NBG	Nederlands Bijbel Genootschap
NBV	Nieuwe Bijbel Vertaling
NIV	New International Version
NKJV	New King James Version
NT	Nieuwe Testament
OT	Oude Testament
RSV	Revised Standard Version
SVV	Staten Vertaling
YLT	Young's Literal Translation
WV 95	Willibrord Vertaling 1995

GEBRUIKTE AFKORTINGEN BIJBELBOEKEN

Genesis	Gen		Matteüs	Mat
Exodus	Ex		Marcus	Mar
Leviticus	Lev		Lucas	Luc
Numeri	Num		Johannes	Joh
Deuteronomium	Deut		Handelingen	Hand
Jozua	Joz		Romeinen	Rom
Richteren	Richt		1 Korintiërs	1 Kor
Ruth	Ruth		2 Korintiërs	2 Kor
1 Samuël	1 Sam		Galaten	Gal
2 Samuël	2 Sam		Efeziërs	Ef
1 Koningen	1 Kon		Filippenzen	Fil
2 Koningen	2 Kon		Kolossenzen	Kol
1 Kronieken	1 Kron		1 Tessalonicenzen	1 Tes
2 Kronieken	2 Kron		2 Tessalonicenzen	2 Tes
Ezra	Ezra		1 Timoteüs	1 Tim
Nehemia	Neh		2 Timoteüs	2 Tim
Esther	Est		Titus	Tit
Job	Job		Filemon	Film
Psalmen	Psalms		Hebreeën	Heb
Spreuken	Spr		Jakobus	Jak
Prediker	Pred		1 Petrus	1 Pet
Hooglied	Hoogl		2 Petrus	2 Pet
Jesaja	Jes		1 Johannes	1 Joh
Jeremia	Jer		2 Johannes	2 Joh
Klaagliederen	Klaag		3 Johannes	3 Joh
Ezechiël	Ez		Judas	Jud
Daniël	Dan		Openbaring	Opb
Hosea	Hos			
Joël	Joël			
Amos	Amos			
Obadja	Obj			
Jona	Jona			
Micha	Mic			
Nahum	Nah			
Habakuk	Hab			
Sefanja	Sef			
Haggai	Hag			
Zacharia	Zach			
Maleachi	Mal			

INHOUD

0. INLEIDING BRIEF	8
0.0 De brief, auteurschap, datum van schrijven	8
0.1 Waar ligt Galatië?	8
0.2 Achtergrond van de brief	8
0.3 Wat betekent de brief vandaag?	9
0.4 Vragen bij hoofdstuk 0	10
1. PAULUS, DE APOSTEL 1:1-1:24	11
1.0 Inleiding	11
1.1 De aanhef	11
1.2 De verontwaardiging van Paulus over het afwijkende evangelie	12
1.3 Van Jodendom naar apostel van Christus	12
1.4 Vragen bij hoofdstuk 1	14
2. BEVESTIGING VAN HET WARE EVANGELIE 2:1-2:21	16
2.0 Inleiding	16
2.1 Bevestiging van zijn evangelie	16
2.2 De confrontatie met Petrus	17
2.3 Niet meer de wet, maar Christus	19
2.4 Vragen bij hoofdstuk 2	20
3. WEERLEGGING VAN HET VALSE EVANGELIE 3:1 – 3:29	22
3.0 Inleiding	22
3.1 Vijf retorische vragen	22
3.2 Het voorbeeld van Abraham	23
3.3 Waarvoor diende dan de wet?	25

3.4 Vragen bij hoofdstuk 3	26
4. WEERLEGGING VAN HET VALSE EVANGELIE (VERVOLG) 4:1- 4:31.....	27
4.0 Inleiding	27
4.1 Slaaf en zoon	27
4.2 Een persoonlijk argument.....	28
4.3 Hagar en Sara	29
4.4 Vragen bij hoofdstuk 4	30
5. WAARLIJK VRIJ ZIJN 5:1-5:26	31
5.0 Inleiding	31
5.1 De ware onvrijheid	31
5.2 De ware vrijheid	32
5.3 De werken van het vlees	33
5.4 De vrucht van de Geest	35
5.5 Het kruisigen van het vlees.....	38
5.6 Vragen bij hoofdstuk 5	39
6. DIENT ELKANDER DOOR DE LIEFDE 6:1-6:18.....	40
6.0 Inleiding	40
6.1 Een geest van zachtmoedigheid	40
6.2 Verdraagt elkanders moeilijkheden.....	41
6.3 Wanneer ben je iets?.....	41
6.4 Dwaalt niet.....	42
6.5 Oogsten.....	42
6.6 De motivatie van de dwaalleraren.....	43
6.7 Vragen.....	44

0. Inleiding brief

0.0 De brief, auteurschap, datum van schrijven

De schrijver van deze brief is de apostel Paulus, dit blijkt duidelijk uit de eerste drie verzen. De brief is gericht aan de gemeenten in Galatië (zie **0.1**). **Er bestaan twee theorieën¹ over het waar en wanneer.**

De eerste en oudste theorie is de Noord-Galaten-theorie. De brief zou gericht zijn aan de gemeenten in het noordelijk deel van Klein-Azië en Paulus zou dit gebied bezocht hebben tijdens zijn tweede zendingsreis. De brief zou geschreven zijn tussen AD 53 en AD 57 vanuit Efeze of Macedonië.

De tweede theorie is de Zuid-Galaten-theorie. Paulus zou deze brief omstreeks 49 AD (of wat later) geschreven hebben aan de door hem, tijdens de eerste zendingsreis, gestichte gemeenten in het zuidelijk deel van de Romeinse provincie Galatië (Antiochië, Iconium, Lystra en Derbe) vanuit Antiochië in Syrië. Deze theorie heeft tegenwoordig de meeste aanhangers.

0.1 Waar ligt Galatië?

In de derde eeuw voor Christus kwamen Kelten naar het gebied dat aangeduid zou worden met Galatië (afgeleid van Gallia waar blijkbaar veel Kelten vandaan kwamen). Galatië werd in 25 BC (?) een Romeinse provincie. Het gebied ligt in wat nu midden Turkije is.

0.2 Achtergrond van de brief

Waarom schreef Paulus deze brief aan de Galaten? Wat was de aanleiding en wat is de relevantie voor ons heden ten dage? Het is altijd belangrijk om jezelf deze vragen te stellen en er een antwoord op te vinden.

De Galaten waren tot geloof gekomen door het zendingswerk van Paulus en zijn medewerkers. Maar later waren er bepaalde (waarschijnlijk Joodse) 'leraren' gekomen (z.g. Judaizers, hier is geen goed Nederlands equivalent voor) en die leerden de nieuwe gelovigen dat het geloof in Jezus niet voldoende was, maar dat ook nog 'de wet van Mozes houden' noodzakelijk was voor hun behoudenis. In de brief wordt dit in het bijzonder toegepast op de besnijdenis.

Paulus gaat hier fel tegenin en we moeten ons afvragen waarom hij er zo scherp tegenin gaat. Waarom liet hij het er niet bij met de gedachte: ze geloven nu in Jezus en daardoor zijn ze behouden, dat ze nog menen de wet te moeten houden doet toch verder geen kwaad? Maar nee, Paulus reageert boos en dat moet een reden hebben. Waarom is het 'Jezus plus evangelie' zo gevaarlijk? Niet alleen omdat het gewoon onwaar is, maar vooral ook omdat er dan weer sprake is van de wet die niemand kan houden en er ook een behoorlijke kans is dat het accent, in plaats van bij Jezus, toch weer (mogelijk onbewust) bij de plus komt te liggen en men zijn

heil toch weer gaat zoeken in werken der wet en daardoor eindigt in het vlees (3:3). Wetten en regels geven nu eenmaal een gevoel van veiligheid en de religieuze mens voelt zich in het algemeen daar goed bij thuis.

Messiaanse christenen vieren de Joodse feesten (die inderdaad in de wet van Mozes worden voorgeschreven), is dat dan verkeerd? Persoonlijk geloof ik van niet, als zij het doen voor de Here (Rom. 14:6). Het wordt alleen een andere zaak als men dit als ‘noodzakelijk’ gaat zien en ook gaat opleggen aan anderen, dan wordt het dwaling.

0.3 Wat betekent de brief vandaag?

Luther vond de brief aan de Galaten het beste boek van de Bijbel ². Begrijpelijk omdat juist hij zeer geworsteld heeft met de vraag: hoe wordt een zondaar rechtvaardig voor God? Het antwoord is: ‘Sola fide’ of: alleen door het geloof. Hier ging hij in tegen de toen heersende opvatting in de Rooms Katholieke Kerk die ook ‘goede werken’ als noodzakelijk beschouwde.

Ook John Bunyan ³, schrijver van ‘Pilgrims Progress’ was zeer ingenomen met de brief aan de Galaten. Ook hij heeft enorm geworsteld met zijn acceptatie voor God.

Het hoofdthema van de brief zou je kunnen aangeven met ‘Christelijke vrijheid’ (5:1, 13). Wat betekent het om vrij te zijn in Bijbelse zin? Zeker niet dat je maar kunt doen wat je wilt, dan wordt je alleen maar slaaf van je eigen begeerten. Ten diepste gaat het wel om bevrijd te zijn van je pogingen om rechtvaardig voor God te worden door je aan zijn wet te houden. Als je het toch probeert zul je falen, we kunnen het niet eens (zie ook Rom. 7).

De enige manier om voor God rechtvaardig te worden is door ons vertrouwen (geloof) te stellen op de Heer Jezus (Hand. 16:31). We ontvangen dan vergeving van zonden en bevrijding van de macht van de zonde en worden (juridisch) rechtvaardig verklaard in Christus. Ook ontvangen we de Heilige Geest die ons leert te leven naar Gods bedoeling (1 Joh. 2:27).

De brief is een bijzondere aanmoediging voor christenen om hun relatie met de Heer Jezus te verdiepen en af te zien van krampachtige pogingen om rechtvaardig voor God te zijn door zich te houden aan allerlei wetten en regels (en wat vaak ook fnuikend is als voorbeeld voor ongelovigen). De eis der wet wordt nu vervuld in ons die naar de Geest wandelen (Rom. 8:4).

De wet (van Mozes) is door God gegeven aan Israël en op zich is deze wet heilig en goed (Rom. 7:12). In het bijzonder in Psalm 119 wordt de wet (in de meer uitgebreide zin: de Thora = onderwijzing) zeer geprezen en de vraag is of christenen dan niets meer moeten doen met de wet. Sommigen menen dat de wet van Mozes nu nog net zo goed voor christenen geldt. Persoonlijk geloof ik dat niet, het lijkt me in strijd met de Galatenbrief en ook met het apostelconvent van Handelingen 15. De vraag wat we dan nog wel van de wet moeten ‘meenemen’ spitst zich meestal toe op ceremoniële zaken als: de sabbat, de besnijdenis, de Joodse feesten en de voedsel- en spijswetten. Ik zie geen van deze zaken als ‘verplichtend’ in de zin van de geboden en verboden. Aan de andere kant is het ook niet verkeerd om bijvoorbeeld de Joodse feesten te vieren, maar dit kwam in 0.2 al aan de orde.

0.4 Vragen bij hoofdstuk 0

1. Leg (nog) eens goed het gevaar uit van het ‘Jezus plus evangelie’ (toen en nu).
2. Zacharias en Elisabeth waren beiden rechtvaardig voor God en naar alle geboden en eisen van de Heer onberispelijk (Luk. 1:6). Hoe konden deze heiligen uit de bedeling van het OT rechtvaardig voor God zijn? Door de wet konden ze toch niet rechtvaardig worden?
3. Hoe kom Paulus de voornaamste der zondaren zijn (1 Tim. 1:15) en tegelijk naar de gerechtigheid van de wet onberispelijk (Fil. 3:6)?

Verwijzingen

1. *The NIV Study Bible, The Zondervan Corporation, Michigan U.S.A. 1985, pag. 1779*
2. *David Pawson, Sleutels tot de Bijbel, Opwekkingslectuur Putten, 2007, pag. 1151*
3. *Ibid*

1. Paulus, de apostel 1:1-1:24

1.0 Inleiding

We kunnen dit hoofdstuk in drie delen verdelen:

- De aanhef (1-5)
- De verontwaardiging van Paulus over het afwijkende evangelie (6-10)
- Van Jodendom naar apostel van Jezus Christus (11-24)

1.1 De aanhef

Ook hier de gebruikelijke aanhef: afzender, geadresseerde en groet. De afzender is Paulus tezamen met al de broeders die hij niet nader aanduidt, maar die wel blijkbaar volledig instemmen met zijn boodschap. Paulus maakt meteen duidelijk dat hij een apostel (Gr: apostolos = afgezant) is. Hij is niet aangesteld door mensen en ook niet gezonden door mensen (NBV), nee, zijn opdrachtgevers zijn God en Jezus Christus. Veelzeggend staat er bij dat God Jezus Christus uit de doden heeft opgewekt. Het kruis en de opstanding staan centraal bij de prediking van Paulus en het is de opgestane Heer die zelf aan Paulus verschenen is (Hand. 9:3-9).

We kunnen ons afvragen waarom Paulus hier zo nadrukkelijk de Goddelijke oorsprong van zijn apostelschap noemt. Maar Paulus wil hen hiermee duidelijk laten zien dat wat hij te zeggen heeft, echt van God komt. Hij is geen valse apostel die zijn autoriteit ontleend aan mensen.

De geadresseerden zijn de gemeenten van Galatië. Hierbij zullen we vooral moeten denken aan steden als Lystra, Derbe, Iconium en Antiochië (uitgaande van de Zuid-Galaten-theorie). Dit is de enige brief die Paulus aan meerdere gemeenten schreef en die dus waarschijnlijk ook een rondzendbrief geweest is. Meerdere gemeenten in Galatië zijn geïnfecteerd met de valse leer en daarom is de brief ook gericht aan gemeenten (meervoud). Opvallend is ook dat er hier geen nadere aanduiding is zoals: aan de heiligen..., iets dat Paulus normaal wel doet. Wel wordt hen vrede en genade van God en van Jezus toegewenst. Ook noemt Paulus hier het offer dat de Heer Jezus gebracht heeft om ons te trekken (HSV: ontrukken, NBV, GNB: bevrijden uit) de tegenwoordige boze wereld (Gr.:aionos= eeuw of tijdperk).

De notie dat de tegenwoordige wereld met 'boos' wordt aangeduid komt mogelijk wat 'overdreven' over. Vaak denkt men dan aan de mooie natuur en de goede voorzieningen in onze maatschappij waarin we het 'goed' hebben. Natuurlijk zijn er zaken, dichtbij en veraf die niet goed zijn, maar om daar nu steeds op te letten....Maar hoe ook onze perceptie is, de Bijbel is er duidelijk over: onze wereld is 'boos' en 'slecht'. Enkele teksten:

- Joh. 7:7 De wereld haat Jezus omdat Hij haar werken boos noemt
- Hand. 2:40 We moeten behouden worden uit dit verkeerde geslacht (NB!)
- Fil. 2:15 We leven te midden van een ontaard en verkeerd geslacht
- 1 Joh. 5:19 De gehele wereld ligt in het boze

De 'boosheid' wordt pas goed duidelijk door het werk van de Heilige Geest, ook de boosheid bij jezelf, en dat is genade! Bij je bekering wordt je dan getrokken uit de tegenwoordige boze wereld. Misschien is 'trekken' voor sommigen wel een juiste vertaling omdat je het toch nog wel naar je zin kunt hebben in de tegenwoordige wereld. Maar door het overal aanwezige kwaad en ook kwade machten is het uiteindelijk toch slecht 'toeven' in deze wereld. Daarom roept de apostel Johannes ook op om de wereld en hetgeen daarin is niet lief te hebben (1 Joh. 2:15).

1.2 De verontwaardiging van Paulus over het afwijkende evangelie

Paulus is wel heel direct naar de Galaten. In bijna alle andere brieven gaat hij na de aanhef over op dankzegging of lofprijzing. Enige voorbeelden:

- In de eerste plaats dank ik mijn God.... (Rom. 1:8)
- Ik dank God te allen tijde over u... (1 Kor. 1:4)\
- Geloofd zij de God en Vader...(2 Kor. 1:3)
- Gezegend zij de God en Vader...(Ef. 1:3)

Hier valt Paulus echter meteen met de deur in huis en daarmee drukt hij zijn verbazing maar ook vooral zijn verontwaardiging uit. De reden is duidelijk: ze hebben zich snel (waarschijnlijk snel na hun bekering) laten afbrengen tot een vals evangelie. Ze waren duidelijk geroepen door Gods genade, ze hadden zich bekeerd en snel daarna waren ze door de z.g. Judaizers verleid tot een vals evangelie. Het gaat hier duidelijk niet om vrij onbelangrijke leerverschillen- daar zou Paulus zich niet zo druk om hebben gemaakt- maar om een fundamentele afwijking van het ware evangelie. Wat deze afwijking inhield, wordt hier niet vermeld, maar uit het vervolg kan gereconstrueerd worden waar het omgaat. In de inleiding is er ook al iets over gezegd en we vatten het nu kort samen:

Het geloof in Christus alleen is niet voldoende voor behoudenis. Het is ook nodig dat wetten en regels worden nageleefd en men zal daarbij in het bijzonder gedacht hebben aan de wet van Mozes.

Het gevaar hierbij is dat op deze manier de ware godsdienst veranderd wordt in een vormengodsdienst van wetten en regels, waarbij het leven van de Geest gedooft wordt.

Het gevaar van een afwijking bij pas bekeerden is dat, als het niet meteen gecorrigeerd wordt, het later veel moeilijker nog te corrigeren is.

Paulus vindt een dergelijke afwijking zo ernstig dat hij degene vervloekt die zo'n vals evangelie brengt, zelfs al zou het een engel uit de hemel zijn. Dat is nog eens sterke taal! We mogen niet eens vervloeken wie ons vervolgen (en in plaats daarvan zegenen, Rom. 12:14). Maar degene die een vals evangelie brengt, die zij vervloekt!

Inderdaad, zo spreek je niet als je mensen wilt behagen! Mogelijk was dit ook het verwijt van zijn tegenstanders. De Galaten zullen toch wel onder de indruk zijn gekomen van de krachtige taal van Paulus. Iemand die zo spreekt kan toch geen onzuivere bedoelingen hebben.

1.3 Van Jodendom naar apostel van Christus

In het vervolg, 11-24 bevestigt Paulus zijn geloofwaardigheid bij de Galaten en dat is niet voor niets! Hij moet het, in zekere zin, opnemen tegen Joodse leraren (Judaizers) die

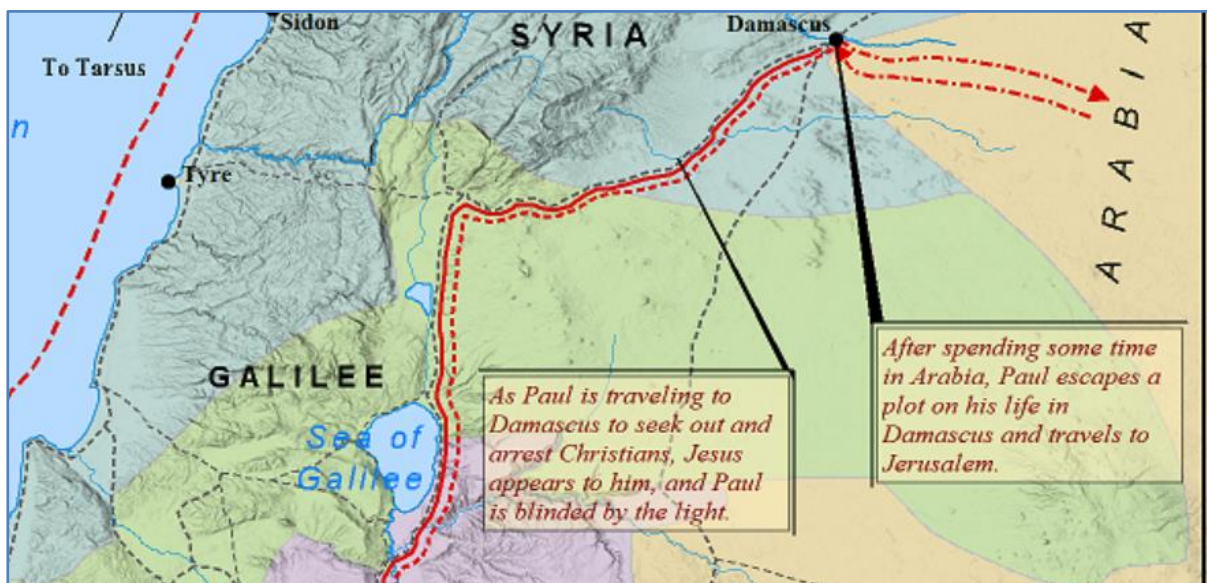
waarschijnlijk ook menen met gezag te spreken en je moet wel van ‘goede huize’ komen om daar tegen in te gaan. Welnu Paulus komt van goeden huize en in het vervolg laat hij zien dat zijn evangelie geen mensenwerk is (12). Het is geen product van menselijke wijsheid. Het is geen woord van mensen, maar van God (1 Tess. 2:13).

Hij heeft het ook niet van mensen ontvangen maar wel van God door een openbaring van Jezus Christus (12). De vraag is hoe we dit moeten zien, immers Paulus zal ongetwijfeld van het evangelie gehoord hebben voordat hij tot bekering kwam. Hij heeft immers de gemeente Gods bovenmate vervolgd en getracht haar uit te roeien (14). Hij was bij de steniging van Stefanus aanwezig (Hand. 7:58-60) en zal zeker ook iets van zijn prediking hebben gehoord. Ook moet hij in zijn jonge jaren wel van Jezus gehoord hebben en ook iets van zijn boodschap hebben opgevangen. Het is dus goed mogelijk en zelfs waarschijnlijk dat hij de inhoud van het evangelie grofweg kende.

Maar je kunt de inhoud van het evangelie kennen en toch niet geloven en zo is het tegenwoordig nog bij veel mensen. Er is meer nodig dan alleen een verstandelijke aanvaarding van de heilsfeiten. Toen Petrus erkende dat Jezus de Zoon van God was, zei Jezus dat Petrus zalig was omdat deze erkenning geen menselijke oorsprong had, maar het gevolg was van Gods openbaring (Mat. 16:16,17). In 1 Kor. 12:3 schrijft Paulus dat de erkenning van Jezus als Heer altijd het gevolg is van het werk van de Heilige Geest.

Paulus heeft zelf ook deze openbaring gehad. We laten daarbij in het midden of in vers 12 nu bedoeld is dat de inhoud van de openbaring Jezus Christus is (zoals in vers 16) of dat het Jezus Christus is die de openbaring gaf (zodat de oorsprong niet menselijk was). Beide zijn mogelijk, maar in ieder geval zullen bij Paulus de schellen van de ogen zijn gevallen. Daarbij zal hij nu grote gedeelten van het OT anders zijn gaan zien, net zoals de Emmaüsgangers gingen begrijpen wat in al de Schriften op Christus betrekking had (Luk. 24:47).

Er worden nog twee andere zaken genoemd waaruit blijkt dat het evangelie dat Paulus bracht niet het resultaat is van menselijke inspanning. Na de openbaring heeft hij geen mensen geraadpleegd om hem ‘verder te helpen’ en evenmin is hij naar Jeruzalem gereisd om van de al bestaande apostelen instructie te ontvangen (16,17). Er staat dat hij naar Arabië vertrokken is en vandaar weer teruggegaan is naar Damascus, waar hij aanvankelijk naar op weg was. Zie het kaartje (uit Bible Mapper 5.0) hieronder.

Niet staat vermeld wat Paulus gedaan heeft in Arabië. Hij zal daar vooral geweest zijn om het evangelie te ‘overdenken’ in de woestijngebied van Arabië. Niet bekend is hoelang hij daar geweest is. Ook is de volgorde van de gebeurtenissen niet geheel duidelijk. Uit Hand. 19:9 ev. zou blijken dat hij, nadat hij weer zien kon en enige tijd bij de discipelen vertoefd had, daar in de synagogen ging preken. Uiteindelijk moest hij, om zijn leven te redden, door een list Damascus verlaten en toen zou hij naar Arabië zijn gegaan en later toch weer naar Damascus zijn teruggekeerd (Gal. 1:17). Maar misschien is hij ‘voor Hand. 19:9’ naar Arabië gegaan en bij terugkeer in Damascus gaan preken aldaar. Het juiste verloop is moeilijk uit het NT te reconstrueren.

In ieder geval is duidelijk dat het verblijf in Damascus tezamen met het verblijf in Arabië drie jaar geduurd heeft (Gal. 1:18) en het lijkt erop dat in Arabië ‘zijn’ evangelie vooral vaste vorm heeft gekregen.

Ook hierna is het contact met de apostelen blijkbaar beperkt gebleven tot Petrus en Jakobus (18,19). Blijkbaar gaat het over de periode die beschreven is in Hand. 9:26-29. Na de bedreigingen van de Grieks-sprekende Joden (die hem nog kennen van vroeger) grijpen de broeders in en brengen hem naar Caesarea en lieten hem vandaar naar Tarsus in Cilicië vertrekken (Hand. 9:30). Dit komt overeen met Gal. 1:21. Later haalde Barnabas hem naar Antiochië dat in Syrië ligt (Hand. 11:26) ¹. In vers 20 benadrukt Paulus de waarheid van zijn woorden. Hij wil de geloofwaardigheid van ‘zijn’ evangelie tegenover de Galaten bevestigen en aantonen dat hij ‘zijn’ evangelie niet van de al bestaande apostelen te Jeruzalem heeft ontvangen.

Samenvattend kan gezegd worden dat Paulus bij uitstek geschikt is om zijn Joodse tegenstanders te weerleggen. Immers, zijn evangelie is van Goddelijke oorsprong. Hij raadpleegde geen apostelen uit Jeruzalem of anderen bij de doordenking ervan. Verder kende hij het Jodendom van binnenuit heel goed. Hij was een hartstochtelijke ijveraar voor zijn voorvaderlijke overleveringen (14).

1.4 Vragen bij hoofdstuk 1

1. Paulus noemt de tegenwoordige wereld ‘boos’ (4). Uw ongelovige vriend vindt dat toch wel wat overdreven. Hoe gaat u hem antwoorden?
2. Wanneer is een evangelie echt een ‘ander evangelie’ (6)? Binnen de christelijke wereld bestaan toch verschillende opvattingen over bepaalde passages in de Bijbel?
3. Wat wil het volgens u zeggen dat het ‘evangelie van Paulus’ niet is naar de mens (11)?
4. Waarom doet Paulus zoveel moeite om zijn geloofwaardigheid tegenover de Galaten te bevestigen (20)? Wat betekent dit, praktisch gezien, voor ons?
5. God werd verheerlijkt in Paulus (24). Kunnen wij zeggen dat God ook verheerlijkt wordt in ons? (Persoonlijke vraag).

Verwijzingen

1. StudieBijbel, Gal. 1:21, <https://online.studiebijbel.nl>, sep. 2019

2. Bevestiging van het ware evangelie 2:1-2:21

2.0 Inleiding

In het eerste gedeelte, 1-10, bespreekt Paulus de bevestiging van zijn evangelie door de drie apostelen te Jeruzalem. Het gedeelte 11-14 gaat over de confrontatie met Petrus te Antiochië terwijl hij in het laatste gedeelte, 15-23, begint aan de weerlegging van het valse evangelie.

2.1 Bevestiging van zijn evangelie

Veertien jaar zijn er verlopen sinds dat Paulus voor de laatste keer in Jeruzalem was (1:18). Er is in die tijd heel wat gebeurd. In Hand. 9:30 lezen we dat de broeders hem vanuit Jeruzalem naar Caesarea brachten en hem vandaar naar Tarsus lieten vertrekken. In Jeruzalem was hij niet meer veilig en nu ging hij terug naar de plaats waar hijzelf vandaan kwam. In Hand. 11:25 horen we weer van Saulus, die nu bezoek van Barnabas krijgt. Paulus had Barnabas te Jeruzalem leren kennen toen deze Paulus liefdevol opving te midden van de hem schuwende discipelen (Hand. 9:27). Wat Paulus in de tijd die er ligt tussen Hand. 9:30 en 11:25 (ongeveer negen jaar) gedaan heeft is niet bekend. Hij zal ongetwijfeld geëvangeliiseerd hebben in de omgeving. Maar nu is Barnabas gekomen en samen gaan ze naar Antiochië dat in Syrië ligt (zie het Bible Mapper 5.1 kaartje hiernaast voor de verschillende plaatsen).

In Antiochië was inmiddels een gemeente ontstaan door het evangelisatiewerk van degenen die vervolgd werden na de dood van Stefanus (Hand. 11:19) en de oudsten te Jeruzalem vaardigden Barnabas af om de gemeente te bezoeken. Barnabas haalt later Saulus op en samen gaan ze naar Antiochië waar ze een jaar lang onderwijs geven (Hand. 11:26). Daarna worden Paulus en Barnabas officieel uitgezonden door de gemeente (beter: door de Heilige Geest, Hand. 13:4). Deze eerste zendingsreis duurt ongeveer een jaar en hieronder valt ook de evangelieprediking aan de Galaten. Uiteindelijk keren ze terug naar hun basisgemeente (Hand. 14:27).

Nu ontstaat er het probleem met degenen die uit Judea komen en de broeders leren dat ze zonder de besnijdenis niet behouden kunnen worden (Hand. 15:1). Paulus en Barnabas verzetten zich hier tegen en de gemeente besluit hen af te vaardigen naar Jeruzalem en de oudsten en de apostelen hierover te raadplegen (Hand. 15:2), ook Titus gaat mee (2). Bijzonder is dat Paulus schrijft dat hij ging op grond van een openbaring, terwijl in Hand. 15:2 staat dat de gemeente hen afvaardigde. Natuurlijk hoeft dit niet tegenstrijdig te zijn. Zeer waarschijnlijk heeft dit te maken met de profetie van Agabus (Hand. 11:27-30). Zowel deze zaak, alsook het gerezen geschil deden de gemeente te Antiochië besluiten om Paulus en Barnabas naar Jeruzalem te sturen. Daar zouden ze ook de armen de ondersteuning geven (Gal. 2:10).

In Jeruzalem aangekomen legt Paulus, in eerste instantie, het evangelie voor aan degenen die ‘in aanzien’ waren en hiermee lijkt hij de apostelen Petrus, Johannes en Jakobus te bedoelen (9). Blijkbaar bevestigen zij het evangelie van Paulus (7-9), als het anders was dan zou het werk van Paulus vruchteloos zijn geweest (2). Niet dat Paulus twijfelde aan ‘zijn’ evangelie, dat had hij immers door openbaring ontvangen (1:12). Maar het zou eens kunnen zijn dat de infiltratie van de valse broeders geslaagd was, gelukkig bleek het anders.

De aanwezigheid van Titus geeft aan dit alles nog een extra accent. Deze gelovige uit de heidenen werd (door de apostelen) niet gedwongen zich te laten besnijden en dit was een duidelijk signaal naar degenen die dit wel eisten. Onduidelijk is om welke ‘valse broeders’ het hier gaat. Gaat het om de gelovig geworden Farizeeën (Hand. 15:5) die in Jeruzalem opereerden of degenen die in Antiochië optraden? Waarschijnlijk de eerstgenoemden. De kwestie is echter gelijk: Moeten gelovigen uit de heidenen zich ook aan de wet van Mozes houden en ook besneden worden? Daarover zou nu vergaderd worden door de apostelen en de oudsten (Hand. 15:6) en het blijkt dat Paulus en Barnabas, hierbij aanwezig zijn (Hand. 15:12). De uitslag van de vergadering kunnen we lezen in Hand. 15:19 en 20 en die komt er in het kort op neer dat heidenen niet gebonden zijn aan de wet van Mozes met inachtnaam van de daar genoemde punten. Het evangelie van Paulus is niet anders dan het evangelie van de andere apostelen. Paulus en Barnabas gaan nu voortaan naar de heidenen en Petrus, Jakobus en Johannes worden apostel voor de Joden (9).

Het is, naar de mens gesproken, begrijpelijk dat het ‘nieuwe geloof’ weerstand oproept bij het orthodoxe Jodendom. Immers, de heidenen gaan nu over tot de God van Israël, maar de wet van Mozes is niet hun maatstaf. Ze worden nu gerechtvaardigd door hun geloof in Jezus en niet door werken der wet. Het is dan ook, in zekere zin, logisch dat er infiltraties vanuit Joodse kringen komen in de gemeente van Antiochië, Jeruzalem en ook in de gemeenten van Galatië met het doel om de nieuwe gelovigen weer onder de wet van Mozes te brengen. Deze wet was immers eeuwenlang Gods maatstaf geweest voor Israël. Ook voor Paulus was dit de maatstaf en het is slechts door Goddelijk ingrijpen geweest dat hij op een heel ander spoor is gezet.

Toch hadden ze beter kunnen weten. Als ze werkelijk Mozes geloofd hadden dan zouden we ook in hun Messias geloven (Joh. 5:39,40,46,47).

2.2 De confrontatie met Petrus

In het volgende gedeelte, 11-14, beschrijft Paulus de confrontatie die hij te Antiochië had met de apostel Petrus. De vraag is waarom dit gedeelte ook in de brief aan de Galaten is opgenomen, op het eerste gezicht lijkt er weinig verband met het voorafgaande en we kunnen toch niet aannemen dat Paulus hier ‘zomaar’ een misstap van zijn broeder beschrijft. Toch is er wel een verband, het woordje ‘maar’ in vers 11 is veelzeggend. Hiermee wordt een verband met het voorgaande gelegd.

We moeten goed begrijpen dat Paulus bezig is om zijn apostelschap en zijn evangelie tegenover de Galaten te bevestigen. Hij wil laten zien dat zijn evangelie een Goddelijke oorsprong heeft en niet anders is dan het evangelie van de apostelen te Jeruzalem. De gemeenten in Galatië zijn immers geïnfilteerd met dwaalleer en Paulus wil ze de mogelijkheid ontnemen dat ze gaan denken dat zij, die waarschijnlijk ook uit Jeruzalem kwamen en die hen weer “Mozes” wilden opleggen, mogelijk toch gelijk hebben. Hij laat zien dat hij pal staat voor zijn evangelie, door zelfs een confrontatie met de ‘grote’ Petrus, die, door zijn gedrag tijdelijk een ander evangelie verkondigde, niet uit de weg te gaan.

Wat is er aan de hand? Petrus is op een gegeven moment naar Antiochië gekomen (wanneer is niet duidelijk) en gebruikte daar regelmatig samen met de christenen uit de heidenen de maaltijd en demonstreerde daarmee op een prachtige manier de eenheid tussen Jood en heiden in Christus. Waarom zou dat nog problemen kunnen geven? Voor de christenen uit de heidenen was er het voorschrift uit Hand. 15:20 dat ze zich zouden onthouden van wat door de afgoden bezoedeld was, van hoererij, van het verstikte en van het bloed.

Maar voor de christenen uit de Joden lag dat anders. In het Jood-zijn hadden ze te maken met allerlei reinheidswetten, uit de Torah of mondeling overgeleverd en ook al waren ze nu volgelingen van Jezus geworden en daarom 'vrij van deze wetten' dan toch waren niet allen er in hun geweten los van. Toen er dan ook op een gegeven moment Joden uit de kring van Jakobus kwamen ontstond een probleem. Petrus voelde zich nu 'bekeken' door deze besnedenen en in de veronderstelling dat deze Joden zijn 'vrije omgang met de christenen uit de heidenen' afkeurden ging hij zich terugtrekken en afzonderen. Het Grieks geeft aan dat hij dat niet ineens deed, maar geleidelijk aan (het moest blijkbaar ook weer niet al te opvallend zijn). De andere Joden nam hij mee in dit proces en zelfs Barnabas, de trouwe metgezel van Paulus.

De Bijbel noemt dit duidelijk huichelarij, hun uiterlijke handelen komt niet overeen met hun innerlijke overtuiging. Ze bewandelden hier niet de rechte weg, naar de waarheid van het evangelie (14). Waarom deed Petrus zo (we focussen ons gemakshalve maar op Petrus)? Hoe kon hij, die in Hand. 11 nog de doop van Cornelius verdedigde tegenover anders denkenden, nu zo handelen? En 'even tevoren' in Hand. 15 neemt hij nog een fier standpunt in tegenover enigen uit de partij van de Farizeeën (15:5-11) en nu ineens dit huichelachtige handelen. Waarom Petrus, jij steunpilaar (Gal. 2:9)?

Je zou nog de neiging kunnen hebben om het voor Petrus op te nemen. Hij wilde immers zijn broeders (?) uit de kring van Jacobus geen aanstoot geven. Hierbij moeten we het volgende bedenken:

- Aanstoot geven is niet altijd vermijdbaar, zeker als het om de waarheid van het evangelie gaat. Door met de christenen uit de heidenen aan één tafel te gaan was een prachtige demonstratie van de eenheid in Christus. Die demonstratie was nu weg! Bovendien: hoeveel aanstoot zal Petrus gegeven hebben aan hen uit de heidenen met wie hij eerst aan tafel ging? Wat voor een slecht voorbeeld liet hij hen na.
- Het diepere motief achter de handelwijze van Petrus was vrees (12) en vrees voor mensen spant een strik (Spr. 29:25). Waarschijnlijk was hij bang dat er over hem een slecht rapport bij Jakobus zou worden gebracht en dan heb je reputatieschade!

Een oude karakter zonde van Petrus steekt hier opnieuw de kop op: Vrees voor mensen. Speelde dit ook niet een rol bij de verloochening van de Heer Jezus? Eerst trouw beloven aan de Heer (Mat. 26:33) en bij de arrestatie van Jezus op de soldaten inslaan (Luc. 22:50) en even later Hem driemaal verloochenen. Ook al is Petrus nu gedoopt in de Heilige Geest en een belangrijke apostel dan betekent dat nog niet dat een oude karakterzonde niet opnieuw de kop kan opsteken. Later zou hij ook aan de gelovigen schrijven om nuchter en waakzaam te zijn omdat er een tegenstander is die rondgaat als een briesende leeuw...(1 Pet. 5:8).

Zolang we in het vlees zijn, zijn we nooit gearriveerd! We zullen er allemaal op moeten letten dat onze buitenkant niet anders is dan onze binnenkant. Hoe gemakkelijk is het om op zondag anders te zijn dan door de week en liederen te zingen die ‘we nu eenmaal vaak zingen’.

We kunnen ons nog afvragen waarom Paulus Petrus niet onder vier ogen vermaande (Mat. 18:15). Maar het gaat hier niet om een zonde in de privésfeer. Behalve Petrus, zijn er nog veel anderen bij betrokken, waaronder Barnabas en dan niet te vergeten ook de christenen uit de heidenen die de handelwijze van Petrus en de anderen zeker als kwetsend ervaren hebben. We komen hier meer in de ‘sfeer’ van 1 Tim. 5:20 waar ook gesproken wordt over een openbare bestraffing. Als Paulus het privé gehouden zou hebben dan zouden de andere schuldigen mogelijk geen correctie hebben ontvangen op hun zondige gedrag en zouden ook de christenen uit de heidenen verongelijkt blijven.

Nu kan de lucht in principe geklaard worden. We weten niet hoe Petrus op deze terechtwijzing gereageerd heeft, het staat niet vermeld. Wel laat Paulus eens temeer zien dat hij voluit gaat voor de waarheid van het evangelie en een confrontatie met een belangrijke apostel niet uit de weg gaat. De uitspraak dat de waarheid in het midden ligt gaat hier niet op. De ‘ongelijk-kant’ ligt geheel bij Petrus (2:11).

De terechtwijzing van Paulus aan het adres van Petrus is niet meteen doorzichtig, want, op welke manier zal Petrus de heidenen (als het ware) weer gedwongen hebben om zich als Joden te gedragen? Wel, Petrus suggereerde door zijn slechte voorbeeld, dat de Joodse voedselwetten toch wel belangrijk zijn, belangrijk genoeg om je terug te trekken van de tafel met de christenen uit de heidenen. In deze zin zouden de heidenen hem dan weer moeten volgen.

2.3 Niet meer de wet, maar Christus

Het volgende gedeelte, 15-21, is in de NBG-bijbel aangegeven als een aparte perikoop. De meeste teksten zijn op zich niet moeilijk te begrijpen, maar de onderlinge verbanden zijn wel lastig om aan te geven. Misschien is het gedeelte nog het beste te begrijpen als we aannemen dat het een voortzetting is van het voorafgaande gedeelte, de confrontatie tussen Petrus en Paulus en ook een inleiding op hoofdstuk 3, waar de Galaten weer direct door Paulus worden aangesproken. Petrus is als het ware weer teruggekeerd, zij het gelukkig tijdelijk, naar de wet (door inachtnaam van de Joodse voedselvoorschriften). De Galaten dreigen, door de invloed van dwaalleraren, dit ook te doen (het zal al in een bepaalde mate het geval zijn geweest) en dan zijn we al in hoofdstuk 3.

Ik geef nu een uitleg van het gedeelte 15-21, maar ik ben me er terdege van bewust dat de gedachtegang van Paulus mogelijk toch wat anders is geweest.

In de verzen 15-17 spreekt Paulus de christenen uit de Joden aan, waaronder hijzelf, Petrus enz. Dat hij spreekt over ‘geen zondaars uit de heidenen (15)’ is mogelijk wat ironisch bedoeld. Joden hadden immers de neiging om neer te kijken op de heidenvolken die de wet niet hadden. Maar niet alleen de heidenen worden gerechtvaardigd door het geloof, voor de Joden is dit ook de enige weg om rechtvaardig te worden voor God. De werken der wet leiden voor hen niet tot rechtvaardiging (Ps. 143:2b).

Vers 17 lijkt overeen te komen met het standpunt van de dwaalleraren. Naar hun mening waren degenen, die hun geloof op Christus vestigden en niet meer de wet navolgden,

zondaren. Maar dat zou dan betekenen dat Christus in dienst staat van de zonde! Dat is natuurlijk een absurde bewering.

Neen, de werkelijke overtreder (zondaar) is natuurlijk degene die weer opbouwt wat hij tevoren afgebroken had, namelijk de wet. Zo'n persoon is Petrus (Paulus noemt zijn naam echter niet). Hij handelde hiermee tegen beter weten (zijn geweten) in. Hij en anderen waren immers door de wet gestorven (Hand. 15:10, Rom. 7:13), maar ook voor de wet (Rom. 7:4) om nu voor God te leven. Dat is de kracht van de genade van God dat we, door het offer van Christus, rechtvaardig voor God kunnen worden zonder werken der wet. Als er nog een andere manier was dan het Christus niet hoeven sterven (21).

Vers 20 wordt vaak geciteerd en heeft enorme implicaties en daarom bespreken we dit vers apart. Hierna wordt nog iets gezegd over de context van dit vers.

Vers 20 roept het beeld op van een persoon die zijn eigen ik ondergeschikt heeft gemaakt aan de autoriteit van Christus. Christus zit dus op de troon van zijn leven en hij (gemakshalve kiezen we voor een hij) is onttroond. Evangelisatietractaten en boekjes hebben dit ook vaak beeldend weergegeven. Een onttroond 'ik' wil trouwens niet zeggen dat je geen persoonlijke smaak, voorkeuren etc. mag hebben (je wordt geen robot), maar wel dat je dergelijke zaken ook ondergeschikt maakt aan de wil van God. Kortweg gezegd: Christus moet Heer zijn van je leven en niet alleen je Redder. Een christen heeft dus enerzijds een geweldige zegen doordat Christus in hem woont en Zijn leven met ons deelt, maar ook een geweldige verantwoordelijkheid omdat Christus het wel voor het zeggen moet hebben. Dat betekent dat de betrokkene bij de keuzes die hij doet zich wel moet afvragen: Wat zou Jezus hier kiezen/doen? Dat laatste betekent ook weer dat hij de leiding van God in zijn leven op allerlei terreinen moet leren verstaan want dan alleen kan hij Gods wil doen en een vruchtbaar leven hebben.

We leven echter in een wereld waarin ook allerlei andere zaken ons beïnvloeden: de geest van de wereld, de machten der duisternis en niet in de laatste plaats de harttochten en begeerten die voortkomen uit ons vlees. Ons vlees moet gekruisigd zijn (20,5:24), maar daar moet je wel elke dag voor kiezen. Dat is dan ook het normale christelijke leven dat God bedoelt voor de gelovigen: we worden geleid door de Heilige Geest (Rom. 8:14) en we kiezen ervoor om ons vlees met zijn hartstochten en begeerten dagelijks te kruisigen. Ook al maken we fouten en zondigen we van tijd tot tijd, dan blijft Gods genade voor ons bestaan.

Vers 20 staat ingeklemd tussen twee verzen waarin de wet weer wordt genoemd. De werken der wet konden ons niet rechtvaardig maken voor God. De kruisdood van Christus maakte een einde aan de bedeling van de wet doordat Christus de vloek van de wet op zich nam (Gal. 3:13). De gelovige volgt Christus hier, in zekere zin, in. Zijn kruisdood betekent het einde van zijn oude leven (onder de wet) en ook de kruisiging van zijn vlees. Voor dit laatste moet hij steeds weer kiezen (Luk. 9:23).

2.4 Vragen bij hoofdstuk 2

1. Wat voor soort slavernij bedoelt Paulus in vers 4?
2. Waarom zocht Pauls bevestiging van 'zijn evangelie' bij de apostelen (2)?
3. Waarom zocht Paulus zo openlijk de confrontatie met Petrus (11-14)? Wat is de toepassing voor ons?

4. Paulus was door de wet voor de wet gestorven (19). Leg uit wat hij hiermee bedoelt.
5. Wat betekent vers 20 voor u persoonlijk?

3. Weerlegging van het valse evangelie 3:1 – 3:29

3.0 Inleiding

In de hoofdstukken 1 en 2 ging het voornamelijk om de bevestiging van het ware evangelie. In de volgende twee hoofdstukken staat de weerlegging van het valse evangelie centraal. Het is niet alleen goed om te laten zien waarom het ene wel goed is, maar het is ook goed om te laten zien waarom het andere niet goed is, je hebt dan een dubbele bevestiging.

Welk vals evangelie bedreigt de Galaten en heeft hen ook al in een bepaalde mate te pakken? Kortweg gezegd dit:

Naast het geloof in Jezus moet je je ook aan de wet van Mozes houden om behouden te worden.

Waarom is dit zo fnuikend voor je geestelijk leven? Niet alleen omdat je iets toevoegt dat ‘niet werkt voor je rechtvaardiging’, maar vooral ook omdat de kans groot is dat het geloof in Christus naar de achtergrond verdwijnt. Het is de religieuze (wettische) mens die zijn eigen rechtvaardigheid probeert uit te werken door zich te houden aan wetten en regels. Door het geloof in Christus worden we echter, door de Heilige Geest, van binnenuit veranderd en schrijft de Heilige Geest Gods wet op de tafel van ons hart (Rom. 8:4). Verder wordt ons, bij onze bekering, de rechtvaardigheid van Christus toegerekend (2 Kor. 5:21), hoe kan je dan aan je eigen rechtvaardiging gaan werken door de wet proberen te houden?

Welke argumenten gebruikt Paulus nu om het valse evangelie te weerleggen. Hierbij is de volgende indeling aangehouden:

- 3.1 Vijf retorische vragen
- 3.2 Het voorbeeld van Abraham
- 3.3 Waarvoor diende dan de wet?
- 4.1 De allegorie van zoon en slaaf
- 4.2 Een persoonlijk argument
- 4.3 De allegorie van Hagar en Sara

3.1 Vijf retorische vragen

Een retorische vraag is een vraag waarop geen antwoord verwacht wordt. Een dergelijke vraagstelling wordt gebruikt om de ondervraagde(n) aan het denken te zetten en meestal in de richting van de mening van de vraagsteller.

De eerste vraag gaat over hun ‘betovering’. Het lijkt me dat het hier inderdaad gaat om een demonische beïnvloeding, dwaalgeesten zijn er steeds op uit om mensen van de waarheid af te trekken (1 Tim. 4:1). De Galaten zijn duidelijk onderwezen over het belang van het kruis en nu lijken ze hun ogen hiervan af te wenden en in plaats daarvan weer bezig te zijn met werken der wet. Het menselijk kanaal voor deze misleiding waren de Joodse dwaalleraren, maar hierachter ging het werk van de duisternis schuil. Paulus noemt de Galaten ‘onverstandig’, ze

hadden beter kunnen weten en ze hadden niet misleid hoeven te worden. Je mag rustig ook je gezonde verstand gebruiken als het om geloofszaken gaat. Anderen de ‘schuld’ geven van je misleiding (inclusief de duivel) helpt niet. Paulus beoogt met zijn retorische vraag een ‘shokeffect’ zodat zijn lezers zich afvragen: Ja, hoe heb ik dat kunnen doen en zich vervolgens afwenden van de dwaalleer.

De HSV en enkele andere vertalingen (AV, YLT...) hebben na ...wie heeft u betoverd...ook nog ‘om de waarheid niet meer te gehoorzamen’. Deze toevoeging komt in de oudste handschriften niet voor ¹.

De tweede retorische vraag betreft het ontvangen van de Geest. Paulus gaat er dus van uit dat ze werkelijk bekeerd waren en ook de Heilige Geest hadden ontvangen. Dat is ook de normale gang van zaken (Hand. 2:38,39). Tegenwoordig brengt met weleens een scheiding aan tussen de bekering en het ontvangen van de Heilige Geest. Hier zou dan een zekere tijd tussen zitten. Dat kan wel voorkomen, maar het is in ieder geval niet in overeenstemming met Gods oorspronkelijke bedoeling.

De Galaten waren in het algemeen heidenen en hadden geen kennis van de wet van Mozes. Ze ontvingen de Geest dus niet ten gevolge van werken der wet, maar wel door geloof.

De derde vraag heeft te maken met de richting waarin het geestelijk leven zich beweegt. Na het ontvangen van de Heilige Geest, begint de Geest een proces van heiliging, waarin we steeds meer op de Heer Jezus gaan lijken (vrucht van de Geest wordt steeds meer zichtbaar). In het geval van de Galaten dreigde men weer de kant van het vlees op te gaan, de eigengereide menselijke, zelfgerichte natuur. Werken der wet helpen niet bij je geestelijke groei, integendeel!

De vierde vraag betreft de tegenstand die de Galaten hebben ondervonden. In Hand. 14 lezen we over die tegenstand, ook al betreft het hier voornamelijk de apostelen. Maar uit Hand. 14:22 lijkt te volgen dat ook de Galaten zelf veel tegenstand ondervonden. De gedachte is dat als je terugkeert naar ‘werken der wet’ dan heb je de prijs van het lijden voor niets betaald. De tweede zin is dan echter moeilijker te verklaren.

Een betere verklaring is mogelijk dat het ‘zoveel hebt ondervonden’ betrekking heeft op het ontvangen en de werkingen van de Heilige Geest ². Als ze terugkeren naar de wet dan zou dit tevergeefs zijn geweest of nog erger (tweede zin). Het ontvangen van de Geest legt immers een grote verantwoordelijkheid bij de ontvanger. Deze verklaring sluit ook beter aan bij vers 3 en ook bij het volgende vers.

De vijfde en laatste vraag lijkt erg op de tweede, alleen nu noemt Paulus ook de krachten er bij. (1 Kor. 12:8-11). De Heilige Geest (en ook de gaven) wordt (worden) ontvangen door geloof en niet ten gevolge van werken der wet.

3.2 Het voorbeeld van Abraham

Paulus is bezig met de weerlegging van de dwaalleer dat rechtvaardigmaking mogelijk is door werken der wet. Met de laatste vier, retorische, vragen laat hij zien dat dit niet kan, want dan zou, als opvolging van de rechtvaardigmaking, ook de Heilige Geest ontvangen worden door werken der wet. Maar de Galaten hadden de wet niet eens en toch ontvingen ook zij de Heilige Geest. Hun rechtvaardigmaking volgde dus op hun geloof en niet op werken der wet.

Iemand die ook rechtvaardig verklaard werd door God op grond van zijn geloof was Abraham, de stamvader van het Joodse volk. Ook bij hem kon geen sprake zijn van werken der wet, want die was er nog niet, de wet van Mozes kwam pas 430 jaar later (3:17). Overigens had Abraham wel werken, de Heer Jezus spreekt ook over de werken van Abraham (Joh. 8:39). Maar Abraham geloofde God toen God hem zei dat zijn nageslacht zou zijn als de sterren aan de hemel en God rekende hem dit toe als gerechtigheid (Gen. 15:6). Op dezelfde manier wordt ons gerechtigheid toegerekend als we ons geloof op Christus vestigen en in die zin zijn wij geestelijke nazaten van Abraham (7).

Een bijzondere tekst is 3:8. De bekende zegen- en vloekuitspraak in Gen. 12:3 wordt hier, wat het laatste deel betreft, toegepast op alle toekomstige gelovigen. De NBG-vertaling gebruikt hier tweemaal het 'tevoren'. Je kan daarom van de tekst:

8b In u zullen alle volken gezegend worden.

zeggen dat dit het evangelie was dat al aan Abraham verkondigd werd voordat het evangelie door de bediening van de Heer Jezus daadwerkelijk gebracht werd. En ook: Voordat de rechtvaardiging uit het geloof door het verlossingswerk van Christus (voor de heidenen) kwam lag dit al, in zekere zin, besloten in de gegeven tekst. De gelovigen uit de volken worden dus gezegend tezamen met de gelovige Abraham.

De zegen van Abraham wordt niet gedeeld door allen die het van de werken der wet verwachten (10). Zij liggen onder de vloek en Paulus gebruikt hier Deut. 27:26. Bij de wet gaat het niet om geloof maar om werken (Lev. 18:5), maar dat leidt niet tot rechtvaardiging als we niet de hele wet in acht nemen. Op deze manier wordt dus niemand rechtvaardig voor God. Deze vloek van de wet is door Christus van ons (die in Hem geloven) afgenomen doordat Hij voor ons tot een vloek werd (13). Op deze manier (door het verlossingswerk van Jezus) is ook de zegen van Abraham tot ons heidenen gekomen en kunnen ook wij door het geloof de Heilige Geest ontvangen (14).

De vraag die nog overblijft is: Wat voor zegen wordt hier nu bedoeld als er gesproken wordt over de zegen van Abraham die tot de heidenen gekomen is in Christus Jezus (14)? Wat voor soort zegen ontving Abraham?

In Gen. 24:1 staat dat toen Abraham oud en hoogbejaard was de HERE hem in alles gezegend had. De zegen van Abraham die door het geloof ook tot ons gekomen is, omvat dus alle gebieden van ons leven (aldus Derek Prince in één van zijn studies). Nu belooft God ons niet dat we allemaal zo rijk zullen worden als Abraham was, dan zou het een soort welvaartsevangelie worden. Zo kunnen we ook niet altijd rekenen op een perfecte gezondheid of het vrijblijven van alle moeiten (dat was bij Abraham ook niet het geval). Wel zullen we steeds van Zijn zorg verzekerd zijn als we in de eerste plaats Zijn Koninkrijk en gerechtigheid zoeken (Mat. 6:33).

Maar we kunnen ook wat meer specifiek worden over de zegen die Abraham van God ontving en die door het geloof ook tot ons is doorgegaan.

De meest in het oog springende zegen is wel dat God het geloof van Abraham (zijn vertrouwen op God) als gerechtigheid toerekende (Gen. 15:6). Abraham werd dus (juridisch) rechtvaardig verklaard voor God op grond van zijn geloof. Alle andere zegeningen vloeien hieruit voort. Natuurlijk moest Abraham wel blijven geloven, zijn geloof werd ook meer dan één keer op de proef gesteld (en hij faalde ook wel eens). Maar zijn status als rechtvaardige ging daardoor niet verloren.

Zo worden ook wij rechtvaardig verklaard in Christus als we ons geloof op Hem vestigen (2 Kor. 5:21, Rom. 5:17). De zegen die hier in het bijzonder uit voortvloeit is het ontvangen van de Heilige Geest (Gal. 3:14). In de Heilige Geest is al het goede van God aanwezig (Luc. 11:13).

3.3 Waarvoor diende dan de wet?

In de verzen 15-25 spreekt Paulus over het ‘waarom’ van de wet. Immers: Als door werken van de wet niemand rechtvaardig wordt voor God, waarom is dan toch de wet gegeven?

In de eerste drie verzen van dit gedeelte betoogt Paulus dat de beloften aan Abraham en zijn zaad niet teniet gedaan werden door de komst van de wet, 430 jaar later. Welke beloften? Dat zijn geestelijk nageslacht een gezegend geslacht zou zijn (dankzij de rechtvaardiging door het geloof).

Gods beloften worden vergeleken met een menselijk testament waaraan niemand iets kan veranderen. Opmerkelijk is dat er staat dat de beloften gedaan werd aan uw zaad (enkelvoud) dat wil zeggen aan Christus terwijl het ook gaat (wat de beloften betreft) om het complete gelovige nageslacht. Dat Paulus nu kiest voor de enkelvoudige betekenis van nageslacht heeft te maken met het feit dat de zegen uiteindelijk zou komen door een enkele persoon uit het nageslacht van Abraham: Jezus Christus. Hij wordt ook door Matteüs de zoon van Abraham genoemd (Mat. 1:1) ³.

Maar dan komt toch het antwoord op het ‘waarom’ van de wet (19). Niet om daardoor rechtvaardig te worden voor God maar wel om de overtredingen te doen blijken. Voordat hierop verder gegaan wordt beantwoorden we eerst de vraag hoe dan wel rechtvaardig te worden voor God gedurende de tijd van het OT. Het antwoord is eenvoudig: Op dezelfde wijze als Abraham rechtvaardig werd voor God, namelijk door zijn vertrouwen (geloof) te stellen op God. Zo waren er ten tijde van het OT vele rechtvaardigen (Elia, Elisa, David, Daniël...), maar ook vele onrechtvaardigen die wel de wet hadden, maar niet toekwamen aan het doel van de wet: liefde voor God en de naaste (Rom. 9:30-32).

De wet is vooral gegeven met het oog op het doel dat God met Israël had. Hij wilde dat zijn volk een koninkrijk van priesters zou zijn en een heilig volk (Ex. 19:5,6). Op deze manier wilde God Zijn glorie over de hele aarde bekend maken. Maar daarvoor was wel nodig dat de zonde onder het volk zou worden aangewezen. Zonder de wet van God zou er spoedig verwildering zijn opgetreden. Ze zouden gewoonten en afgoden van de hun omringende volken importeren (het waren niet allemaal geestelijke nazaten van Abraham) en Gods doel zou niet gehaald worden. Verder is het zo dat de wet ons bewust maakt van zonde en wel te meer omdat de wet zelfs zonde stimuleert die we van nature niet de baas worden (Rom. 7:5). Maar juist hierdoor gaan we verlangen naar de genade van God. De wet maakt niet levend, maar stimuleert juist de zonde (21,22). Alleen de genade van God maakt levend. De belofte van God (rechtvaardigmaking door geloof) is verder zoveel beter dan de wet. Deze belofte heeft geen middelaar nodig, ze is alleen afhankelijk van God.(20).

Je zou dus kunnen zeggen dat de wet enerzijds afschermd tegen externe zondige invloeden terwijl juist anderzijds je door de wet juist aangewezen werd op de genade van God vanwege de bewustwording van de zonde in ons. In die zin hield de wet ons in verzekerde bewaring (23) net zoals een tuchtmeester (Gr.: paidagogos = opvoeder) in de oude tijden. Dat was een slaaf was die belast was met de opvoeding van kinderen. Nu het geloof gekomen is, is de

tuchtmeester niet meer nodig (24). Dat de tuchtmeester in het oude Israël grotendeels faalde, in de zin van het feit dat velen niet vluchten naar de genade van God, is een ander verhaal. Dat falen lag niet aan de wet zelf (Rom. 7:12) maar aan de mensen die God eerden met de lippen maar geen relatie met Hem hadden (Mat. 15:8).

In de verzen 26-28 benadrukt Paulus drie dingen die de voor de gelovigen gelden:

- Ze zijn allen zonen van God door het geloof in Christus Jezus (26). Ze zijn niet meer onder de tuchtmeester (25) en hebben nu een andere positie dan die van een slaaf. In het volgend hoofdstuk wordt dit nader uitgewerkt.
- Ze zijn één in Christus, dus één grote familie. De verschillen die Paulus hier noemt waren in de toenmalige maatschappij van groot belang ⁴, maar in Christus zijn ze niet meer van belang.
Hier wordt ook gesproken over de doop en het met Christus bekleed zijn. De vraag is hier welke doop bedoeld is, de waterdoop of de doop in de Heilige Geest. Persoonlijk denk ik beide, omdat deze dopen in de vroege kerk onlosmakelijk met elkaar verbonden waren (Hand. 2:38,39).
- Ze zijn zaad van Abraham en naar de belofte erfgenamen (28). Welke belofte? De zegen van Abraham. Wat erven ze? Rechtvaardiging door geloof en alle zegeningen die daaruit voortvloeien waaronder vooral het ontvangen van de Heilige Geest.

3.4 Vragen bij hoofdstuk 3

1. Abraham werd rechtvaardig verklaard door zijn geloof. Uw ongelovige vriend merkt op: “Dat klinkt mij te goedkoop”. Hoe zou u deze vriend antwoorden?
2. Probeer in het kort uit te leggen waarom God de wet aan Israël gaf.
3. In Deut. 8:1 spreekt Mozes het volk toe over de zegen van het onderhouden van het gebod. Toch kon je voor God niet rechtvaardig worden door de wet. Is dit geen tegenstelling? Licht het antwoord toe!
4. Wat was nu precies de zegen die Abraham ontving en die ook doorgaat naar de geestelijke nazaten van Abraham? Wat betekent dit voor u persoonlijk?

Verwijzingen

1. StudieBijbel, 1 Gal.3:1, <https://online.studiebijbel.nl>, okt. 2019
2. Ibid, Gal. 3:4
3. Bible Knowledge Commentary, Logos 8, Bible Software
4. StudieBijbel, Gal.3:28, <https://online.studiebijbel.nl>, okt. 2019

4. Weerlegging van het valse evangelie (vervolg) 4:1- 4:31

4.0 Inleiding

Dit hoofdstuk is een verdere weerlegging van het valse evangelie. Paulus gebruikt hiervoor twee allegorieën (een vorm van beeldspraak) (4.1 en 4.3) en een persoonlijk argument (4.2).

4.1 Slaaf en zoon

Paulus gebruikt hier het beeld van een onmondige (Gr.: nepios) en een zoon (dit heet een allegorie of ook wel: een uitgewerkte metafoor). In de Joodse cultuur werd een jongen van dertien, na een bepaalde inwijding, een 'zoon van de wet' (Bar Mitswah), hij werd dan van kind een man. De Grieks-Romeinse cultuur kende ook dergelijke overgangen.

Als een kind nog niet meerderjarig was op het tijdstip van het overlijden van zijn vader dan kon hij nog niet over de erfenis van zijn vader beschikken. Hij werd dan onder toezicht gesteld tot het moment dat in het testament van de vader bepaald was. Dan kon hij over de erfenis beschikken. Zolang hij nog onder toezicht stond verschilde zijn positie niet met die van een slaaf ¹.

Het beeld is duidelijk. De slaven zijn zij die nog onder de wet staan, het zijn ook de onmondigen. De zonen zijn zij die niet meer onder de wet staan, maar die het recht van zonen verkregen hebben en daardoor ook erfgenaam zijn door God (7). Ze zijn zonen geworden door het geloof in Christus en ze delen daarom ook in de zegen van Abraham. Ze hebben nu toegang gekregen tot de rijkdommen van de Vader en dat hadden ze niet toen ze nog onmondig waren (positie van een slaaf).

De komst van Christus in de volheid van de tijd was nodig om de overgang van slaaf naar zoon mogelijk te maken ook al kon je ten tijde van het OT al in zekere mate delen in de zegeningen van Abraham door je vertrouwen op God te stellen.

Opmerkelijk is dat Paulus, de gave van de Heilige Geest noemt als 'bewijs' voor het zoonschap (Rom. 8:16). In het vorige hoofdstuk haalde hij de Heilige Geest vaak aan als één van de eerste zegeningen die volgde op de rechtvaardiging door het geloof.

Verder merken we op dat het de Heilige Geest is die in onze harten roept: Abba Vader! In Rom. 8:15 zijn wij het die roepen: Abba Vader. Mogelijk kun je ook beide teksten combineren en zeggen dat de Heilige Geest ons inspireert tot het aanroepen van God als Vader. Het suggereert in elk geval een zekere intimiteit met God en daartoe zijn we ook geroepen (1 Joh. 1:3).

Daarom verbaast het Paulus ook zo, dat de Galaten die de Heilige Geest in hun harten hebben ontvangen nu teruggekeerd zijn tot de zwakke en armelijke wereldgeesten (9). Ze hebben God leren kennen en ze zijn door God gekend (hier wordt in beide gevallen voor 'kennen' de Griekse werkwoordvorm 'ginosko' gebruikt dat meer inhoudt dan een oppervlakkig kennen of weten) en dan terugkeren tot de 'stoicheia' (wereldgeesten). Misschien kunnen we dit het beste vertalen met 'de heidense opvattingen over hoe de natuur in elkaar zit: natuurgoden en krachten, stergoden, Zodiac etc.). Ongetwijfeld hadden de Galaten een dergelijke achtergrond voordat ze tot bekering kwamen. Nu zijn ze echter weer teruggekeerd tot een soortgelijk

systeem, maar nu vanuit de Joodse wet. Te denken valt aan zaken zoals nieuwemaansdagen, sabbat, Joodse feesten etc. Als ze hiermee op een wettische manier mee omgaan (wat blijkbaar het geval was) zal dit hun geestelijk leven schade doen.

Hoe belangrijk is het om de tegenwoordigheid van de Heilige Geest te ‘beoefenen’. Paulus schrijft aan de Tessalonicenzen:

1 Tess. 5:19 Dooft de Geest niet uit, 20 veracht de profetieën niet, 21 maar toetst alles en behoudt het goede.

Het is blijkbaar mogelijk om de Geest uit te doven door bijv. de gaven van de Geest te negeren. Bij de Galaten was dit blijkbaar al min of meer het geval doordat ze, onder invloed van Joodse dwaalleren, aan het terugkeren waren tot een wettisch systeem van geboden en verboden. Laten we er steeds voor waken om vervuld te blijven met de Heilige Geest:

*Ef. 5:18 En bedrinkt u niet aan wijn, waarin bandeloosheid is, maar wordt vervuld met de Geest,
19 en spreek onder elkander in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en zingt en jubelt de Here van harte,
20 dankt te allen tijde in de naam van onze Here Jezus Christus God, de Vader, voor alles,
21 en weest elkander onderdanig in de vreze van Christus.*

4.2 Een persoonlijk argument

In het volgende gedeelte, 12-20, komt Paulus met een sterk persoonlijk argument aan om de Galaten te overtuigen van de verkeerde weg die ze zijn ingeslagen. In het kort gezegd komt zijn argumentatie hierop neer:

‘De relatie die ik met jullie kreeg, toen ik jullie het evangelie bracht, was heel hecht en heel warm. Hoe kunnen jullie dan nu zo beïnvloed zijn door degenen die duidelijk een ander evangelie brengen?’

Vers 12 is gelijk al wat lastig te begrijpen. Wat bedoelt Paulus nu? Waarschijnlijk zoiets als: ‘Wordt zonder wet, net zoals ik voor de wet gestorven ben (2:19), omdat ik ook (eens) geworden was net zoals u heidenen vroeger was (onder het oordeel, de wet bracht mij geen gerechtigheid)’³.

Vervolgens legt Paulus uit hoe liefdevol hij door de Galaten ontvangen is toen hij hen voor de eerste maal het evangelie bracht. Blijkbaar was hij ziek of in ieder geval lichamelijk zwak, maar dat was voor de Galaten geen aanleiding om hem minder hartelijk te ontvangen. Integendeel, zij ontvingen hem als Christus Jezus en zouden zelfs, bij wijze van spreken, hun ogen voor hem uitgerukt hebben. Sommigen menen op grond van deze tekst dat Paulus een oogziekte gehad zou hebben, maar dat is op grond van deze passage moeilijk hard te maken.

Nu echter is hun houding totaal veranderd (16). Hoe wist Paulus dat? Heeft hij dat alleen maar verondersteld of wist hij dat van hun tweede reis door Galatië (Hand. 15:40 ev.). Is er misschien nog een eerdere brief geweest? Hoe dan ook, hun houding was nu heel anders. Mogelijk is dit ook des te meer een reden om snel in te grijpen als een dwaalleer vat krijgt op jonge bekeerlingen.

Paulus aarzelt niet om de valse motieven van de dwaalleraren te benoemen. Ze zijn weliswaar vol van ijver voor hen, maar met de bedoeling om hen af te sluiten van wat Paulus hen geleerd had en tegelijk hen te motiveren om zich aan te sluiten bij hun 'organisatie'(18).

Paulus toont hier ook het hart van een herder. Duidelijk is dat hij grote zorg heeft voor zijn dwalende kinderen. Zeker, het zijn nog broeders, maar hoe zullen ze zich verder ontwikkelen als ze op deze weg doorgaan?

4.3 Hagar en Sara

Nu komt Paulus met een andere geschiedenis van Abraham om de dwaling van de Galaten te weerleggen. Eigenlijk zegt hij tegen de Galaten zoiets als: 'OK, jullie willen zo graag onder de wet staan, maar luister je wel goed naar de wet? Want de wet wijst een andere weg dan jullie op dit moment gaan'. Paulus gebruikt hier 'wet' in de wat ruimere betekenis dan alleen de voorschriften, geboden en verboden uit de wet van Mozes. De eerste vijf boeken behoren alle tot de wet.

Paulus neemt nu de nakomelingen van de twee vrouwen van Abraham, Hagar en Sara, als voorbeeld en hij geeft er een diepere betekenis aan, zoiets heet een allegorie (of uitgewerkte metafoor). Natuurlijk, het is een waar gebeurde geschiedenis, maar er een diepere betekenis aan geven kan alleen maar onder de inspiratie van de Heilige Geest.

Op zich is de bedoeling wel duidelijk, in de lijn van Hagar (de slavin) komt Ismaël, die op een natuurlijke manier verwekt was. Het was in feite Abrahams vleselijke poging om God een handje te helpen bij de vervulling van Zijn belofte. Op deze manier worden, in navolging van Hagar, geestelijke slaven voortgebracht, die met werken der wet proberen voor God rechtvaardig te worden.

Isaäk was, in tegenstelling met Ismaël, als kind van de vrije (Sara) door de belofte verwekt. Zo zijn de geestelijke nakomelingen van Isaäk de kinderen die het niet van de werken der wet verwachten maar van Gods belofte aan Abraham met betrekking tot de rechtvaardigheid uit het geloof.

Hagar 'baart' geestelijke slaven maar Sara 'baart' geestelijke vrijen. Maar ook nu (in die tijd) nog vervolgen de geestelijke slaven de geestelijke vrijen want ook nu (in die tijd) wordt geprobeerd om de wet op te leggen aan de Galaten (die, in principe vrij zijn). Voor de Galaten zit er eigenlijk maar één ding op: zend Hagar weg met haar zoon (30). Vertaald naar die tijd: 'Stuur allen weg die proberen om je weer onder de wet van Mozes te brengen'.

Hagar wordt ook nog in verband gebracht met de berg Sinaï in Arabië. Het punt dat Paulus hiermee wil benadrukken is dat de wet gegeven werd op de berg Sinaï en dat Hagar slaven van de wet baart. Deze berg wordt ook weer vergeleken met het Jeruzalem van die tijd omdat daar ook heel veel slaven van de wet waren.

Paulus stelt tegenover dit aardse Jeruzalem (met Hagar als 'moeder') het hemelse Jeruzalem, (met Sara als 'moeder'), dat vrij is. Het lijkt me dat we hier nog niet aan het Nieuwe Jeruzalem moeten denken dat te zijner tijd uit de hemel zal neerdalen (Opb. 21:2). Mogelijk moeten we hier aan een 'geestelijk' Jeruzalem denken met Sara als moeder. Dit sluit ook beter aan bij de volgende tekst.

Sara kon in eerste instantie niet baren, maar uiteindelijk zou ze meer kinderen hebben dan degene die wel een man had (het beeld is niet compleet ‘dekkend’ want Sara had wel een man). Paulus citeert hier Jes. 54:1,2. Daar gaat het over Jeruzalem van voor de ballingschap, toen God haar man was en het Jeruzalem van in de ballingschap toen ze geen man meer had. Ze zouden terugkeren uit de ballingschap en God zou haar opnieuw kinderen geven ⁴. Het komt ons wat vreemd over dat Paulus een historische gebeurtenis neemt en die gebruikt als een illustratie voor een latere situatie, maar zoiets is bij Paulus, die schreef onder de inspiratie van de Heilige Geest, niet ongebruikelijk.

4.4 Vragen bij hoofdstuk 4

1. Hoe praktiseert u 1 Tess. 5:19?
2. Paulus geeft aan een waar gebeurd verhaal (Hagar en Sara) een geestelijke betekenis (dit heet: allegoriseren). In hoeverre mogen wij dat ook doen met een verhaal uit de Bijbel?
3. De berg Sinaï baart slaven (Gal. 3:24). Iemand merkt op dat dit toch wel beledigend is voor God omdat op deze berg de Zijn wet aan Israël gegeven werd. Hoe gaat u deze persoon antwoorden?
4. In een gemeente spreekt een oudste een jong stel aan op hun samenwonen. Ze doen dit echter af als ‘wettisch’. Hoe kijkt u naar deze situatie? Beargumenteer uw antwoord.

Verwijzingen

1. StudieBijbel, Gal. 4:1, <https://online.studiebijbel.nl>, okt. 2019
2. Ibid
3. Baker New Testament Commentary, Logos 8 Bible software
4. StudieBijbel, Gal. 4:27, <https://online.studiebijbel.nl>, okt. 2019

5. Waarlijk vrij zijn 5:1-5:26

5.0 Inleiding

In dit hoofdstuk legt Paulus uit wat ware vrijheid is. In het eerste gedeelte, 1-12, houdt hij nog een ferm betoog tegen de ‘ware onvrijheid’ (5.1) terwijl in het volgende gedeelte, 13-26, de ware vrijheid aan de orde komt (5.2) en wat deze voortbrengt (vrucht van de Geest in 5.4). Ook waarschuwt Paulus voor de invloed van het vlees (de gevallen menselijke natuur) als we de weg van de ware vrijheid willen behandelen (5.3) en dat het belangrijk is om het vlees gekruisigd te hebben (5.5) .

5.1 De ware onvrijheid

Hoofdstuk 5 sluit direct aan op het voorafgaande (de hoofdstukindeling is van de vertaler). We zijn kinderen van de vrije (4:31) houdt dus stand. Letterlijk staat er in de grondtekst: ‘Voor vrijheid dus waarmee Christus ons heeft bevrijd houd stand’...Het woordje dus (Gr.: oun) geeft het verband met het voorafgaande aan, we zijn kinderen van de vrije (4:31). De NBG-vertaler kiest voor: ‘opdat wij waarlijk vrij zouden zijn’..

Maar het idee is duidelijk. Paulus roept de Galaten op om vast te staan in de vrijheid waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt (HSV). De Galaten hadden dus die vrijheid in eerste instantie ervaren, maar waren bezig die weer te verliezen en die vrijheid in te ruilen voor het slavenjuk van de religie. Vroeger waren ze behept met het slavenjuk van een heidense religie, maar nu dreigde dat het slavenjuk van de wet te worden. Het kenmerk hiervan is dat men rechtvaardig voor God probeert te worden door werken der wet en niet door de Geest uit het geloof (5). Het probleem met de religieuze mens is dat hij nooit weet of hij wel genoeg werken der wet gedaan heeft, maar ook dat hij met een vals rechtvaardigheidsgevoel kan zijn opgescheept. De Farizeeër uit Luk. 18:9-14 kwam bij God met zijn werken der wet, maar hij ging ongerechtvaardigd heen. Religie brengt ware onvrijheid.

Als ‘speerpunt’ van de werken der wet wordt hier de besnijdenis genoemd. Als de Galaten meenden dat de besnijdenis nodig was voor hun behoud, laten ze dan ook al het andere van de wet nakomen. Maar ze staan dan wel los van Christus en buiten de genade (4). Voorwaar, een ernstige vergissing!

Het is trouwens niet zo, dat Paulus tegen de besnijdenis is, dit blijkt ook al uit vers 6, maar ook uit Hand. 16:3 (de besnijdenis van Timoteüs ter wille van de Joden). In Christus heeft besnijdenis op zich geen betekenis, maar wel geloof door liefde werkende (6). We komen bij vers 13 hierop terug.

Paulus is ook bijzonder scherp op degene(n) die voor verwarring zorgt (zorgen) bij de Galaten. Ze waren op de goede weg, maar nu gehoorzaamden ze niet meer aan de waarheid (8). Kleine afwijkingen van de waarheid, al is het misschien door weinigen, kunnen grote gevolgen hebben en een hele gemeente gaan aantasten (9). Paulus blijft echter optimistisch dat de Galaten het wel met hem eens zullen zijn (10) en zijn correctie aanvaarden. Maar valse leraren en profeten halen een oordeel over zich omdat ze gelovigen misleiden. In het

bijzonder leraars worden strenger geoordeeld omdat hun invloed op gelovigen relatief groot is (Jak. 3:1).

Blijkbaar deed van Paulus een verhaal de ronde dat hij (ook) de besnijdenis preekte, iets dat hij voor zijn bekering ongetwijfeld gedaan heeft. Dat zou dan voor de Galaten des te meer reden zijn om de valse leer van de dwaalleraren te aanvaarden. Maar toch is deze aanname absurd, want waarom zou hij vervolgd worden door de dwaalleraren en orthodoxe Joden als hij ook een boodschap 'van de wet' brengt?

Verder, als hij nog de besnijdenis predikte, dan zou hij tegelijk de boodschap van het kruis ondermijnen omdat juist het kruis laat zien dat we onze redding op geen enkele manier kunnen verdienen.

Paulus gebruikt nu een vrij sterke uitdrukking met betrekking tot de dwaalleraren. In plaats van de Galaten te besnijden zouden ze zichzelf maar moeten snijden (12). Mogelijk doelt hij op het gebruik bij bepaalde heidense priesters om zichzelf te castreren. Ze kunnen dan geen 'nieuwe bekeerlingen' voortbrengen.

5.2 De ware vrijheid

Vers 13 is zeer fundamenteel voor het leven van een christen en eigenlijk min of meer een herhaling van 5:1. We zijn geroepen om vrij te zijn! Wie roept ons daartoe op? God zelf! Wat voor soort vrijheid wordt hier bedoeld? Zeker niet de vrijheid om te doen wat je maar wilt, dan wordt alleen maar slaaf van je eigen begeerten (14 ev.). Wat voor soort vrijheid dan wel?

We moeten hier wel de context in de gaten houden. De Galaten dreigden onder het slavenjuk van de wet van Mozes gebracht te worden (vroeger waren ze trouwens onder het slavenjuk van hun heidense godsdienst) en dan bezig gaan om hun rechtvaardigheid te verdienen door werken der wet. Ze zouden dan hun vrijheid verliezen, ze waren immers al gerechtvaardigd door geloof en hadden ook de Heilige Geest ontvangen door het geloof (3:2).

Voor deze tijd zou dat betekenen dat een christen die eenmaal gerechtvaardigd is door zijn geloof in Jezus toch weer zijn rechtvaardigheid gaat proberen te verdienen door allerlei werken. Neen, de vrijheid die we nu hebben is dat we onszelf niet meer aanvaardbaar hoeven te maken voor God door allerlei werken. We zijn aanvaard en begenadigd in de Geliefde (Ef. 1:6). Vanuit deze positie mogen we werken gaan voortbrengen die God tevoren bereid heeft, opdat we daarin zouden wandelen (Ef. 2:10).

Dit geeft ontspanning! Geen zenuwachtig zwoegen meer om God maar niet te mishagen, maar een ontspannen samenwerken met God vanuit de positie van aanvaard te zijn in de Geliefde (= Jezus). Dit is ware vrijheid en daar is elke christen toe geroepen.

Toch kan het weer fout gaan, we wezen daar al op. De vrijheid die we gekregen hebben in Christus kunnen we gaan gebruiken als een aanleiding voor het vlees (13).

Het vlees staat in dit verband voor de menselijke zondige natuur die we van Adam geërfd hebben, de zetel van onze zondige hartstochten en begeerten. Het vlees moet gekruisigd zijn (24) en daar moeten we steeds zelf voor kiezen (wat overigens niet betekent dat het vlees niet zal trachten zich te doen gelden). Maar juist door het vlees hebben we de neiging om de vrijheid in Christus te gaan misbruiken om onze eigen zondige verlangens te bevredigen.

Een goede manier om het vlees tegen te gaan is elkander te dienen door de liefde (13). Paulus haalt hier Lev. 19:18 aan en spreekt hier over de vervulling van de gehele wet (van Mozes). Eenzelfde gedachte vinden we trouwens in Rom. 13:8-10. Dat Paulus hier de liefde tot God

niet noemt (als belangrijk onderdeel van de wet) zal te maken hebben met het feit dat liefde die praktisch is zich vooral uit ten opzichte van de naaste. Bovendien kun je je afvragen of hier de liefde tot God niet is voorondersteld. Kun je de naaste liefhebben zoals het behoort als je niet God liefhebt?

Als je elkaar niet in liefde dient dan krijgt het vlees teveel kans en dan kan het er op uit lopen dat je elkaar geestelijk verslindt (15). In hoeveel christelijke gemeenschappen zal iets dergelijks al gebeurd zijn? Hoe gemakkelijk kunnen christenen elkaar geestelijk verwonden en hoeveel gemeentes zullen op deze manier al kapot zijn gegaan?

Ons probleem is dat er, om het zo te zeggen, twee naturen in ons zijn. We hebben, sinds onze bekering, deel gekregen aan de goddelijke natuur (2 Pet. 1:4) die door de Heilige Geest bekrachtigd wordt. Maar tegelijk werkt ook nog in een bepaalde mate onze oude, gevallen natuur. De oude mens is weliswaar dood (Kol. 2:12), we zijn geen slaven van de zonde meer, maar van de zonde gaat nog wel, door ons vlees, een begeerte uit (Rom. 6:12). Zo werken er twee tegengestelde begeerten in ons: die van de Geest en die van ons vlees (5:17). Het is aan ons om steeds de juiste keuze te maken. Als we wandelen door de Geest (16), dat is: de begeerte van de Geest volgen, dan zullen we groeien in het leven met de Heilige Geest en ook de vrucht van de Geest voortbrengen (22) en genieten van de vrijheid die we in Christus hebben. Volgen we echter de begeerten van ons vlees dan gaan we achteruit in ons geestelijk leven en dat kan in het ergste geval leiden tot geloofsafval.

Het lijkt me dat bij de teveel christenen er sprake is van een mengvorm: dan weer het vlees en dan weer de Geest. Zoiets is natuurlijk nooit Gods bedoeling en het maakt ons geestelijk leven instabiel. Wat moeten we doen als we het spoor van het vlees gevolgd hebben? Dit belijden als zonde (1 Joh. 1:9) en weer verder gaan in het spoor van de Geest (25). Als we ons door de Geest laten leiden dan vervullen we de eis van de wet (5:18, Rom. 8:4).

5.3 De werken van het vlees

Vervolgens geeft Paulus een opsomming van een aantal werken van het vlees. Paulus gaat er van uit dat de Galaten deze wel zullen herkennen als werken van de zondige menselijke natuur. Als we vervuld zijn met de Heilige Geest dan zullen we ze ook gemakkelijk herkennen. In het volgende gaan we de betekenis na van de verschillende termen:

De eerste drie items liggen (min of meer) op het gebied van de seksualiteit

hoererij

In het Grieks staan hier twee woorden achter elkaar: ‘moicheia’ en ‘porneia’. Het eerste woord wordt doorgaans vertaald met ‘overspel’ (onwettige seksuele omgang waarbij tenminste één van de partners getrouwd is) terwijl het tweede woord alle onwettige seksuele omgang aangeeft. De NBG geeft hier één woord: hoererij

onreinheid

Het Griekse woord is ‘akatharsia’. Het gaat hier om onzuivere motieven (een zaak van het hart). De NBV en de GNB geven hier: ‘zedeloosheid’. Het is dus meer omvattend dan alleen ‘seksuele zonde’.

losbandigheid

Het Grieks heeft hier: ‘aselgeia’. De Strong's geeft hier verschillende betekenissen: ongebreidelde wellust, losbandigheid, wulpsheid, moedwilligheid, gewelddadigheid, schaamteloosheid, brutaliteit. Bij losbandigheid stel je je eigen ik tot norm ¹.

De volgende twee items liggen op het gebied van het occulte

afgoderij

Het Grieks is: ‘eidolotreia’. Het is de aanbidding van valse goden, het vereren van machten en krachten buiten God om ².

toverij

Het Griekse woord is ‘pharmakeia’. Door magische handelingen datgene wat buiten onze macht is naar onze hand zetten ³. Het vloeit ook meestal uit de afgodendienst voort.

De volgende 9 items liggen (min of meer) op het gebied van strijd (verstoorde onderlinge verhoudingen)

veten

Grieks: ‘echthrai’. De beste vertaling lijkt ‘vijandschappen’ (HSV, NBV).

twist

Hier staat ‘ereis’ het meervoud van het Griekse ‘eris’. Een goede vertaling lijkt ‘ruzie’ (HSV, GNB, Boek) en dat komt vaak voort uit vijandschap. De NBV heeft ‘tweespalt’.

afgunst

Hier staat ‘zeloi’, dat is het meervoud van het Griekse woord ‘zelos’. De HSV en de GNB vertalen hier ook met ‘afgunst’ terwijl de NBV ‘jaloezie’ heeft. De gewone betekenis van ‘zelos’ is ‘ijver’. Maar in deze context gaat het om ‘naijver’ of ‘ijverzucht’ (Strong's). Het is op een negatieve manier iets begeren van een ander.

uitbarstingen van toorn

Hier staat het Griekse woord ‘thumoi’. Het grondwoord is ‘thumos’ en hiervoor geeft de Strong's de volgende betekenissen: hartstocht, hitte, toorn, opwelling van toorn. De HSV geeft hier: woede-uitbarstingen en de NBV: woede. We merken op dat boos (toornig) worden niet altijd zonde is (Ef.4:26). Bij deze laatste tekst wordt trouwens niet ‘thumos’ gebruikt.

zelfzucht

Hier wordt ‘eritheiai’ gebruikt, het meervoud van ‘eritheia’. Voor dit laatste woord geeft de Strong's de volgende betekenis: in het N.T. blijkbaar een zoeken van aanzien, een verlangen zich op de voorgrond te dringen, een twistzieke geest die zich niet te min acht gemeenschap te gebruiken. Verschillende vertalingen: egoïsmes, egoïsme (HSV), eigenbelang (GNB), gekonkel (NBV).

tweedracht

Hier staat het Griekse woord ‘dichostasiai’. Dit zou ook vertaald kunnen worden met ‘twisten’ of ‘onenigheden’ (Strong's). De HSV vertaalt met ‘onenigheid’ en de NBV met ‘geruzie’.

partijenschappen

Het Griekse woord is hier: 'haireseis'. Geschillen die ontstaan door verschil van opvattingen of doelstellingen (Strong's). De NBV vertaalt hier met 'rivaliteit' en de HSV met 'afwijkingen in de leer' (denk in dit verband aan het Engelse 'heresy' dat is: 'ketterij').

nijd

Het Griekse woord is hier: 'phtohnoi' (afgunsten). Nijd, d.w.z. ingegeven door nijd (Strong's). De HSV heeft hier: 'jaloersheid' en de NBV: 'afgunst'.

moord (HSV)

De NBG heeft dit woord niet. Dit heeft te maken met de verschillende grondteksten waarop het NT voor de HSV (Textus Receptus) en de NBG (Alexandrijnse teksten) gebaseerd zijn. Het Griekse woord is 'phonoi' (phonos=enkelvoud en dat betekent 'moord' of 'doodslag').

De laatste twee items liggen op het gebied van dronkenschap

dronkenschap

Hier staat het Griekse woord 'methai' (dronkenschappen). Het enkelvoud is 'methe' (dronkenschap of roes).

brasserijen

Hier staat 'komoi' (meervoud van 'komos' = dronkenschap, drinkgelag, zwelgpartij).

Paulus waarschuwt de Galaten opnieuw (de eerste keer staat niet in de Bijbel, maar dat is waarschijnlijk gebeurd tijdens de evangelisatie in Galatië) dat ze geen erfdeel hebben in Gods Koninkrijk als ze dergelijke zaken bedrijven. Let wel hier wordt tot gelovigen gesproken. Als ze in deze zonden blijven volharden en zich daarvan niet bekeren dan kunnen ze hun redding verliezen. Natuurlijk is dit niet het geval als men van tijd tot tijd eens 'struikelt', wie zou dan behouden worden? In enkele vertalingen komt dit ook duidelijk naar voren:

...wie zich aan deze dingen overgeven....(NBV)

...who live like this...(NIV)

,,,who practice this...(ASV)

5.4 De vrucht van de Geest

Tegenover de werken van het vlees staat 'de vrucht van de Geest'. Deze vrucht (enkelvoud) bestaat uit negen 'partjes'. Het enkelvoud lijkt er op te wijzen dat de 'partjes' echt bij elkaar horen, de één kan niet goed groeien zonder de ander ook al is de 'groeisnelheid' mogelijk wat verschillend.

Belangrijk is het om op te merken dat het de vrucht van de **Geest** is, dus het is niet iets dat van nature al aanwezig is (hoewel iemand wel van nature bijvoorbeeld al een zekere lankmoedigheid kan hebben). Verder is het zo dat een vrucht tijd nodig heeft om te groeien, je bent niet ineens een zeer zachtmoedig persoon. De Heilige Geest gebruikt ook allerlei omstandigheden om de groei te bevorderen. Zo kan het partje 'lankmoedigheid' groeien in

een situatie waarin we regelmatig dreigen ons geduld te verliezen. Onze medewerking bij de groei is wel vereist. In 2 Pet. 1:5-7 geeft Petrus een opsomming van een aantal samenhangende christelijke deugden die wij moeten bevorderen. In dat rijtje staan ook weer partjes van de vrucht van de Geest (o.a. liefde en geloof). Dat onze medewerking vereist is blijkt bijv. ook uit Heb. 12:14:

14 Jaagt naar vrede met allen en naar de heiliging, zonder welke niemand de Here zal zien.

Jagen naar de heiliging is ons deel in de groei van de vrucht van de Geest.

Het groeien in de vrucht van de Geest is fundamenteel voor ons leven als gelovige. Het betekent dat we steeds meer het karakter van de Heer Jezus laten zien. Welke geestesgaven ook mogen functioneren in ons leven, zonder deze (geestelijke) groei is ons getuigenis naar de buitenwereld ‘mager’.

Hieronder wordt een opsomming gegeven van de negen ‘partjes’ van de vrucht van de Geest. Elk ‘partje’ is van een kort commentaar voorzien.

liefde (agape)

Strong's: liefde, genegenheid, welwillendheid.

Dit is de Goddelijke (zelf-opofferende) liefde die in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest (Rom. 5:3). Deze liefde staat aan het begin van het rijtje omdat ze fundamenteel is voor alle andere partjes.

God is liefde (1 Joh. 4:8) en hij heeft deze liefde duidelijk getoond door Zijn Zoon te geven voor onze wereld (Joh. 3:16).

blijdschap (chara)

De NBV en de GNB vertalen met ‘vreugde’ terwijl de HSV ook gewoon ‘blijdschap’ heeft.

Blijdschap hoort bij het Koninkrijk van God (Joh. 16:22, Rom. 14:17). Natuurlijk kan een ongelovige ook blij zijn, maar zijn/haar blijdschap heeft een tijdelijk karakter. Echte vreugde is voor de oprechte van hart (Ps. 97:11), ook al kan dat gemengd zijn met droefheid (Mat. 5:4, 2 Kor. 6:10).

vrede (eirene)

Vrede in de ruime zin van het woord, maar als partje van de vrucht van de Geest is vrede onlosmakelijk verbonden met het Koninkrijk van God (bijv. Rom. 5:1, 14:17, Joh. 14:27).

lankmoedigheid (makrothumia=letterlijk: lang van kalmte))

De HSV, NBV en de GNB vertalen met ‘geduld’. Strong's: geduld, volharding, lankmoedigheid.

Hoewel ‘geduld’ en ‘lankmoedigheid’ door elkaar gebruikt worden, gaat de laatste toch wel iets verder dan het gewone geduld (hupomone). Lankmoedigheid kan eigenlijk steeds in verband wordt gebracht met “tegenwind”. Het is niet een houding van iemand die allerlei zaken maar gelaten over zich laat komen. Iemand heeft gezegd: “Het is de christelijke standvastigheid en

de dappere en moedige aanvaarding van alles wat er in het leven op ons af kan komen en zelfs de zwaarste tegenslagen positief kan gebruiken” (wat vrij vertaald)

vriendelijkheid (chrestotes, ‘chrestos’ = geschikt, bruikbaar of nuttig)

Vrijwel alle Nederlandse vertalingen hebben hier: ‘vriendelijkheid’.

Het is bij uitstek de eigenschap van een mens die hem/haar aangenaam maakt voor een ander.

Een bekende tekst met vriendelijkheid is:

Fil. 4:5: Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend.

goedheid (agathosune)

Dit woord komt viermaal voor in de NBG-vertaling van het NT (Rom. 15:14, Gal. 5:22, Ef. 5:9, Kol. 3:12). Strong's geeft: oprechtheid van hart en leven, goedheid, vriendelijkheid. De Nederlandse vertalingen hebben ‘goedheid’, alleen Het Boek vertaalt met ‘mildheid’. Het bijvoeglijk naamwoord in het Grieks: ‘agathos’ vinden we bijv. bij:

Hand. 11:24 want hij was een goed man, vol van de Heilige Geest en van geloof.

trouw (pistis)

Het Griekse woord kan zowel vertaald worden met ‘trouw’ of ‘getrouwheid’ als ook met ‘geloof’. Als er in de NBG vertaling het woord ‘geloof’ (NT) staat is dit vrijwel steeds de vertaling van ‘pistis’ of één van de vervoegingen die horen bij dit woord.

In de Nederlandse taal hebben ‘geloof’ en ‘trouw’ ook met elkaar te maken. Als je ‘geloof’ in iemand hebt dan heb je ook ‘vertrouwen’ in hem/haar en je bent dan ook meestal trouw aan deze persoon. Geloof kan zowel een gave van de Geest zijn (1 Kor. 12:9) als ook vrucht van de Geest (Gal. 5:22).

De HSV en de NBV vertalen ‘pistis’ in Gal. 5:22 met ‘geloof’ (evenals de Engelse vertalingen AV en YLT ‘faith’) terwijl de NBG en Het Boek vertalen met ‘trouw’. De GNB heeft ‘vertrouwen’.

zachtmoedigheid (praotes)

Het woord ‘zachtmoedigheid’ komt 11 maal voor in de NBG-vertaling van het NT. Het Griekse grondwoord is ‘praotes’ (Strong's 4236) of ‘prautes’ (Strong's 4240) en betekent: zachtmoedigheid, mildheid of vriendelijkheid. De HSV, NBG en de NBV en de GNB hebben hier ook ‘zachtmoedigheid’ terwijl Het Boek ‘tederheid’ heeft.

Wat is zachtmoedigheid, of wie is er zachtmoedig? De Heer Jezus zegt van zichzelf dat Hij zachtmoedig en nederig van hart is (Mat. 11:29). Zachtmoedigheid is een door de Heilige Geest bewerkte innerlijke houding in de christen (vrucht van de Geest), namelijk de houding van een lam. Het is ook veelzeggend dat de Heer Jezus ook een ‘lam’ wordt genoemd bijv. in Joh. 1:29 en 36. Hiermee wordt zowel geduid op het offer maar ook op het karakter van de Heer Jezus. In Hand. 8:32 wordt Christus vergeleken met een lam dat stemmeloos is tegenover de scheerder. Een zachtmoedige regeert niet boosaardig bij kwaadaardige

houdingen maar geeft de situatie over aan God.

Zachtmoedigheid moet niet verward worden met 'weekheid' of 'verlegenheid'. Sommige mensen hebben een aversie tegen 'zachtmoedigheid' omdat ze een verkeerd idee hebben wat zachtmoedigheid eigenlijk inhoudt. De Heer Jezus (zachtmoedig en nederig van hart) was beslist niet week of verlegen maar kon heel fier en fel optreden als de situatie dat vereiste. Denk maar eens aan de tempelreiniging (Mat. 21:12 en 13) en ook aan de rede tegen de Schriftgeleerden en Farizeeën (Mat. 23).

Een bekend tekstgedeelte is verder:

Tit. 3:2geen lastertaal uiten, niet twisten, vriendelijk zijn en alle zachtmoedigheid bewijzen aan alle mensen.

zelfbeheersing (egkrateia)

Het woord 'zelfbeheersing' in onze NBG-vertaling komen we maar op drie plaatsen in het NT tegen namelijk: 1 Kor. 7:5, Gal. 5:22 en 2 Pet. 1:6.

De andere Nederlandse vertalingen (GNB, NBV, Boek, HSV) gebruiken in Gal. 5:22 hetzelfde woord, alleen de Statenvertaling heeft 'matigheid'.

Als we naar het Griekse grondwoord kijken dan staat er in Gal. 5:22 voor zelfbeheersing: 'egkrateia' (in 1 Kor. 7:5 wordt trouwens 'akrasia' gebruikt: gemis aan zelfbeheersing). In 'egkrateia' zit het Griekse woord 'kratios' in dat 'kracht' betekent. Er is in zekere zin 'kracht' nodig voor zelfbeheersing. De Strong's omschrijft zelfbeheersing ook als: de deugd van iemand die zijn verlangens en hartstochten in de hand houdt

Op welke gebieden hebben we 'zelfbeheersing' nodig? Een kleine opsomming:

- eetlust
- seks
- boos worden
- bezit & comfort
- het verlangen naar aandacht

Deze lijst kan gemakkelijk aangevuld worden. Persoonlijk geloof ik dat geen van de 'items' die hier genoemd zijn op zich zondig hoeven te zijn. Neem bijvoorbeeld eetlust. U mag God danken als u een gezonde eetlust hebt. Maar als je kijkt naar het aantal mensen dat lijdt aan 'obesitas' (zwaarlijvigheid) dan weet je dat de grens van het betamelijke bij veel mensen overschreden is (op dit moment, februari 2011, wereldwijd ongeveer 500 miljoen).

5.5 Het kruisigen van het vlees

Vers 24 begint met 'want' en dat wijst weer op de verbinding met het voorafgaande. Als we een rijke geestelijke oogst willen voortbrengen (de vrucht van de Geest) en geen veroordeling van de wet ervaren dan moeten we het vlees met zijn hartstochten en begeerten kruisigen. Dit kruisigen moeten we zelf doen, door het maken van bewuste keuzes (we moeten dagelijkse ons kruis opnemen, Luk. 9:23), en consequent de begeertes en hartstochten van het vlees blijven afwijzen terwijl de Heilige Geest ons hierbij helpt. De oude mens is al dood (Rom.

6:6), we zijn geen slaven van de zonde meer, maar de begeerten en hartstochten van het vlees moeten we steeds voor gekruisigd houden.

Vers 25 noemt twee zaken: het ‘door de Geest leven’ en het ‘door de Geest het spoor houden’. De NEB (New English Bible) vertaalt hier met: Als de Geest de bron is van ons leven, laat de Geest dan ook onze koers bepalen. Met andere woorden: Als we vervuld zijn met de Heilige Geest, laten we dan ook Zijn aanwijzingen opvolgen. De Heilige Geest wil ons niet alleen vullen met liefde, vrede etc. maar Hij wil ons ook aanwijzingen geven voor het leven van alledag. Hoeveel problemen zouden we ons kunnen besparen als we Zijn aanwijzingen steeds verstonden en opvolgden!

Mogelijk is vers 26 ook zo’n aanwijzing voor de Galaten. Door het werk van dwaalleraren zouden er verschillende partijen ontstaan zijn die elkaar tarten en benijden. Vandaar de waarschuwing in vers 26. Voor het woord ‘praalziek’ staat het Griekse woord ‘kenodoxoi’ en dat betekent letterlijk: ‘lege eer’. Paulus roept de Galaten op om niet met ‘lege (ijdele) eer’ bezig te zijn. Of dat nu is vanuit een vermeende positie van bovenaf: ‘ik ben meer dan jij’ (hier staat een Grieks woord dat ‘uitdagend’ betekent) of vanuit een lagere positie waarbij je jaloers bent op de ander (hier staat een woord dat ‘benijdend’ betekent) ⁴.

5.6 Vragen bij hoofdstuk 5

1. Wat voor slavenjuk wordt er bedoeld in 5.1?
2. Wat vindt u van het onderscheid tussen een ‘vleselijke’ en een ‘geestelijke’ christen?
3. Wanneer is ‘boosheid’ zonde en wanneer niet?
4. Een gebrek aan geduld kan tot grote moeilijkheden leiden. Geef hiervan een bijbels voorbeeld.
5. Wat is het verschil tussen de ‘opofferende liefde’ van een humanist en die van een christen?
6. Hoe kunnen we zelf de groei van de vrucht van de Geest in ons bevorderen?

Verwijzingen

1. StudieBijbel, Gal. 5:19, <https://online.studiebijbel.nl>, nov. 2019
2. *Ibid*, Gal. 5:20
3. *Ibid*, Gal. 5:20
4. *Ibid*, Gal. 5:26

6. Dient elkander door de liefde 6:1-6:18

6.0 Inleiding

De (lokale) gemeente is bij uitstek een werkplaats. In het bijzonder daar, waar we mogen verwachten dat de Heilige Geest werkt, kunnen we leren om elkaars moeilijkheden te verdragen (6:2). Natuurlijk, er zijn meerdere ‘werkplaatsen’. Neem bijvoorbeeld het huwelijk, maar daar heb je maar één persoon tegenover je maar wel heel dichtbij, of ook je werksituatie. Maar in het laatste geval heb je veelal te maken met ‘ongelovigen’ en is je verwachtingspatroon minder hoog. Maar in een lokale gemeente heb je in het algemeen een rijke schakering van verschillende gelovigen bij elkaar en in elk van hen werkt de Heilige Geest.

De lokale gemeente is ook min of meer de ‘setting’ van hoofdstuk 6. In het voorafgaande hebben we gezien dat een christen geroepen is om vrij te zijn. Hij is gerechtvaardigd uit genade door het geloof en hij hoeft niet langer te proberen om rechtvaardig te worden voor God door het houden van allerlei wetten en regels. De Galaten hadden die vrijheid in eerste instantie ervaren maar dreigden nu door de invloed van dwaalleraren ‘wettisch’ te worden. De andere valstrik die hen (mogelijk) bedreigde was om de vrijheid te misbruiken als aanleiding voor het vlees zodat de werken van het vlees zouden gaan opspelen. Slechts dan, als de gelovige het vlees met de hartstochten en begeerten gekruisigd houdt, is de Heilige Geest in staat om de vrucht van de Geest voort te brengen en dat gebeurt dikwijls in de context van de lokale gemeente waarin we elkaar leren dienen door de liefde.

Er lijkt ook een verband te zijn tussen het begin van hoofdstuk 6 en het einde van het vorige hoofdstuk. In 5:25 worden de Galaten opgeroepen om het spoor van de Geest te houden. Dat zouden ze zeker niet doen als ze elkaar zouden tarten of benijden. Dat zou immers betekenen dat ze er een bepaalde geestelijke rangorde er op na zouden houden en elkaar met ‘vleselijke ogen’ zouden bekijken. Neen, waar je werkelijk geestelijk staat, blijkt uit de houding waarmee je een medegelovige helpt die ‘gevallen’ is (6:1).

6.1 Een geest van zachtmoedigheid

Hoe reageren we als een broeder of zuster in onze (gemeente)omgeving de één on andere misstap begaat? Het gaat hier om een situatie waarbij iemand onverhoeds tot enige overtreding komt (HSV) of ook betrappt wordt op een overtreding (NBG), iets dat hij/zij tevoren niet plande. Er werd toegegeven (onverwacht) aan één of meerdere zonden van het vlees en dit is helaas in gemeenten en kerken geen zeldzaamheid.

In plaats van zo’n persoon aan de schandpaal te nagelen (wat helaas niet ongebruikelijk is) dient zo iemand terecht geholpen te worden in een geest van zachtmoedigheid. De NBG heeft het woordje ‘zelfs’ er bij (vertaling van het Griekse ‘kai’) terwijl de HSV ‘ook’ gebruikt. De NBV heeft zo’n toevoeging niet, maar het idee is dat men zachtmoedig blijft ondanks het schokkende van de situatie. Zo’n houding mag worden verwacht van iemand die ‘geestelijk’ is, dat wil zeggen: hij (of zij) volgt steeds het spoor van de Geest (wandelt door de Geest). Juist omdat hij geestelijk is weet hij dat ook hij in verzoeking kan komen.

6.2 Verdraagt elkanders moeilijkheden

Verdraagt elkanders moeilijkheden, wat wordt ermee bedoeld? Hoewel het ongetwijfeld een algemene toepassing heeft, moeten we toch in het bijzonder letten op de context. In het vorige vers ging het over het zachtmoedig terecht helpen van iemand die een misstap begaan heeft. Daarom zal dit vers vooral betekenen dat we een andere gelovige moeten bijstaan op het gebied waar deze geestelijk zwak is en dreigt een misstap te maken en dat mogelijk zelfs al gedaan heeft.

In een gemeente zitten mensen (inclusief jezelf) met allerlei karakterzwakten of zonden of ook zondige levenspatronen. Hoe ga je daarmee om? Uit de weg gaan, negatief over denken of er over gaan roddelen? Als iedereen dat doet dan zal de gemeente waarschijnlijk vroegtijdig ophouden te functioneren. Iemand die vervuld is van Gods Geest zal de negatieve zaken ongetwijfeld ook waarnemen en meestal zelfs scherper dan de doorsnee gelovige alleen zijn benadering is geheel anders. Hij zal zich afvragen en erover bidden hoe hij de geestelijke zwakken kan ondersteunen zodat ze geestelijk gaan groeien. Dat is een heel andere benadering dan dat je je voortdurend stoort aan allerlei onvolkomenheden in de gemeente.

Hoe ging de Heer Jezus om met een zondige vrouw (Luk. 7:36-50)? Of een overspelige vrouw (Joh. 8:11)? Of een tollenaar (Luk. 19:9)? Of een berouwvolle misdadiger (Luk. 23:43)? Of ook met zijn eigen, niet altijd even geestelijke, discipelen (Joh. 13:1)? Uit al deze voorbeelden kunnen we leren. Zie ook:

1 Tess. 5:11: Bemoedig elkaar daarom, en bouw de één de ander op, zoals u trouwens al doet (HSV).

Het is trouwens, in de context van Galaten, bijzonder dat Paulus hier spreekt over de wet van Christus vervullen. In het algemeen wordt daar de koninklijke wet van de liefde onder verstaan (Jak. 2:8). Men kan ook denken aan de volmaakte wet, die der vrijheid (Jak. 1:25). Niet dat de wet van Mozes onvolmaakt was, maar door de zondige natuur van de mens is deze als praktische richtlijn niet goed hanteerbaar (Rom. 7:14).

6.3 Wanneer ben je iets?

Mensen meten in het algemeen hun 'status' af door zich te vergelijken met anderen, maar in het geestelijk leven gaat dat niet op. Als je werkelijk iets wil voorstellen, in geestelijk opzicht, dan zul je in het bijzonder Gal. 6:1 en 2 (voortdurend) in de praktijk moeten brengen. God beoordeelt ons naar wat we gedaan hebben met datgene wat Hij ons heeft toevertrouwd (Mat. 25:14-30) en zo moet je ook jezelf beoordelen (als je dat al kunt). Maar doe dat niet door je te vergelijken met een ander. Het één en ander doet ook denken aan Mat. 26:20:

Maar wie onder u groot wil worden, zal uw dienaar zijn,.....

Onze geestelijke status heeft alles te maken met hoe God over ons denkt en dat kan weleens zeer afwijken van de beoordeling van mensen (1 Sam. 16:7).

De overgang naar vers 6 doet wat abrupt aan, het lijkt of Paulus hier een nieuw onderwerp begint. Maar toch is het waarschijnlijk dat Paulus wel een verband bedoeld heeft omdat het vorige vers gaat over 'eigen last' dragen. Dat betekent natuurlijk niet dat er geen ondersteuning aan anderen hoeft te worden gegeven. Blijkbaar maakten zich in die tijd al gelovigen vrij om onderricht in het woord te geven (voor 'onderricht' wordt een woord gebruikt dat afgeleid is van het Griekse werkwoord 'catecheo'. Hiervan is ons woord 'catechesatie' afgeleid). Dat betekent onderricht in het OT en de apostolische leer (de evangeliën circuleerden nog niet ten tijde van de Galatenbrief). Al heel vroeg zag men dus al de noodzaak in van 'bijbels' onderricht.

6.4 Dwaalt niet.....

Ook hier weer een wat abrupte overgang, want waarop heeft ...dwaalt niet...betrekking? Op het vorige vers, of vanaf 6:1 of nog eerder? Het lijkt het meest eenvoudig om te zeggen dat een ieder die op de akker van zijn vlees zaait, op welke manier dan ook, dwaalt. Dus of het nu gaat om het niet ondersteunen van degene die onderricht geeft of liefdeloos omgaan met broeder en zusters of hoererij, dronkenschap, twist...het doet er niet toe, het heeft allemaal te maken met zaaien op de akker van het vlees. Een ieder die hierin leeft is en zich hiervan niet bekeert is op weg naar het (eeuwig) verderf (Fil. 3:19). Natuurlijk, zo lang men nog leeft is omkering in principe mogelijk maar bij verharding van hart raakt men geestelijk verdoofd (Heb. 3:13).

Het zaaien op de akker van de Geest is de normale conditie voor de christen. Veel Bijbelteksten hebben hierop betrekking (bijv. 2 Pet. 1:5-7). Het oefenen in de godsvrucht houdt een belofte van leven in, in heden en toekomst (1 Tim. 4:8). Dus ook in dit leven is er al zegen (naast verdrukking) maar uiteindelijk leidt het tot een definitief ingaan tot Gods Koninkrijk.

6.5 Oogsten

Hoe goed is het om te blijven zaaien op de akker van de Geest. We kunnen weleens moe worden om goed te doen omdat we niet meteen een oogst zien en dan dreigen we te verslappen. Maar het is belangrijk om te gedenken dat we vrucht dragen in volharding (Luk. 8:15).

Wanneer is het de tijd en waaruit bestaat de oogst? Het lijkt me dat dit opzettelijk niet gespecificeerd is omdat we het één en ander ruim moeten zien. Pas voor de rechterstoel van Christus zal alles openbaar worden (2 Kor. 5:10). Dan zullen we definitief weten wat we geoogst hebben (met betrekking tot de opbouw van Gods Koninkrijk) en wat onze overeenkomstige beloning zal zijn. Maar ook in dit leven kan er al sprake zijn van een zichtbare oogst bijvoorbeeld als we zien hoeveel mensen we voor Christus gewonnen hebben of ook opgebouwd hebben in het geloof door ons gemeentewerk. Verder kunnen we ook denken aan onze eigen geestelijke groei die veelal door anderen wordt opgemerkt (1 Tim. 4:15 en 16).

Het woordje 'dus' (10) legt een verbinding met het voorgaande. Er komt een keer een oogst (als we niet verslappen). We kunnen steeds overvloedig zijn in het werk van de Heer omdat we weten dat er een oogst is (1 Kor. 15:58). Heeft ons 'goed doen' dan altijd met het werk van de Heer te maken? Ik geloof dat dit voor een christen inderdaad het geval is. Een christen

is steeds gemotiveerd vanuit zijn relatie met Christus (ook al wordt dat niet altijd bewust ervaren). Hij wandelt in de goede werken die God tevoren bereid heeft (Ef. 2:10). Het 'goed doen' is gericht op alle mensen (Mat. 5:16, Tit. 3:8), maar in het bijzonder op onze geloofsgenoten. Evenals onze familieleden prioriteit hebben met betrekking tot onze zorg zo hebben ook degenen die behoren tot 'de huisgenoten van het geloof' (letterlijke vertaling vanuit het Grieks) onze prioriteit.

6.6 De motivatie van de dwaalleraren

Wat is de betekenis van vers 11? Paulus neemt hier blijkbaar de pen over van degene die de brief voor hem schrijft, iets dat hij wel vaker deed (1 Kor. 16:21, Kol. 4:18, 2 Tes. 3:17). Verder schrijft hij nu ook met grote letters, waarom doet hij dit? We weten het natuurlijk niet zeker, maar mogelijk heeft hij dit gedaan om nogmaals het belang van zijn brief te benadrukken ¹.

In de hele brief gaat het er om dat de Galaten de valse leer van de dwaalleraren (kort samengevat: behoudenis door geloof plus werken der wet) onderkennen en zich ervan afkeren. In de voorafgaande hoofdstukken heeft Paulus zich hiervoor zeer ingespannen. Om zijn argumentatie kracht bij te zetten richt hij zich nu op de motivatie van de dwaalleraren: Waarom brengen ze deze valse leer? Zijn ze er werkelijk van overtuigd dat hun opvattingen de juiste zijn of zijn er andere motieven? Dat laatste is blijkbaar vooral het geval. In 3:17 zegt Paulus er al iets over, maar hier gaat hij er uitgebreider op in.

Opgemerkt moet worden dat het benoemen van iemands motivatie altijd een wat 'enge' aangelegenheid is omdat we nooit kunnen kijken in het hart van de ander terwijl we ook terecht komen in de sfeer van Mat. 7:1-5. Dat Paulus hier toch hun motivatie benoemt heeft te maken met het gevaar dat er van deze lieden uitgaat voor de Galaten. Verder schrijft Paulus ook onder de inspiratie van de Heilige Geest en daarom is zijn waarneming ook honderd procent zuiver.

Maar wat zijn nu de (onderling samenhangende) motieven van de dwaalleraren?

- Ze willen zich uiterlijk goed voordoen

Het gaat hier om de lege eer en belangstelling van mensen.

- Ze willen niet vervolgd worden ter wille van het kruis

Op deze manier (door anderen te besnijden) zouden ze door andere Joden er niet van beschuldigd worden helemaal mee te gaan met het nieuwe geloof (waar ze waarschijnlijk toch wel iets mee hadden)

- Ze willen roemen omdat zij de besnijdenis hebben kunnen toepassen op de Galaten (terwijl ze zelf de wet niet eens houden)

Dit spreekt voor zichzelf en hangt samen met het eerste punt

Het zijn alle menselijke, maar valse, motieven. Maar hoe gemakkelijk maakt men er zich, ook in de evangelische wereld schuldig aan. Men doet er goed aan om te bedenken dat er een tijd komt dat de raadslagen der harten openbaar gemaakt zullen worden en dan zal blijken wat echt is en wat onecht is (1 Kor. 4:5). Paulus beseft waar hij werkelijk in kan roemen: In het

kruis van Christus. Dat kruis maakt scheiding tussen hem en de wereld. Door dat kruis is hij weliswaar nog in de wereld maar niet meer van de wereld. Het is ook door dat kruis dat we nieuw leven kunnen ontvangen en een nieuwe schepping worden. Hierbij vergeleken betekent besneden of onbesneden zijn eigenlijk niets. Besneden zijn was onder de wet voor de Joden verplicht, maar het had uiteindelijk ook geen waarde als het niet gepaard ging met een besnijdenis van het hart.

De wens van vrede en barmhartigheid is voor allen die zich naar die regel zullen richten (16). De NBV vertaalt met: 'naar die maatstaf zullen richten'. Welke maatstaf of regel? Die van 'behoudenis alleen door geloof in Christus'. Dit is de Bijbelse waarheid en elke andere 'waarheid' die daarmee in strijd is geeft veel problemen zoals bij de Galaten. Vrede en barmhartigheid is dan ook in het bijzonder beschikbaar voor degenen die de waarheid omarmen en liefhebben. Natuurlijk wensen we anderen ook 'vrede en barmhartigheid' toe maar een geestelijk dwalend persoon zal die toch maar in beperkte mate kunnen ervaren (Rom. 14:17).

Het is bijzonder dat Paulus de gelovigen uit de Joden hier apart noemt (het Israël Gods). Het is niet goed duidelijk waarom hij dat doet. Mogelijk wil hij de Galaten, die geconfronteerd werden met Joodse dwaalleraars, er op wijzen dat er ook echte gelovigen onder de Joden zijn.

Vers 17 roept ook vragen op. Waarom zegt Paulus dat hier? De context is de besnijdenis (15), dat zijn ook littekens. Voor het overige (letterlijke vertaling) moet niemand mij lastig vallen want ik draag de littekens van Jezus in mijn lichaam. In ieder geval lijkt Paulus een eind te willen maken aan het 'gedoe' over de besnijdenis al is de toevoeging 'want'wat vreemd. Zegt hij hier eigenlijk want ik ben zelf al besneden (met de littekens van Jezus), of ook: ik sta in dienst van Jezus en wil nu verder geen aandacht besteden aan deze zaak? Of misschien nog iets anders? Echt duidelijk is het niet.

De slotzegen van Paulus is tamelijk kort, er zijn geen groeten aan bekende personen. Mogelijk hangt dit ook samen met de ernst van de brief. Wel noemt Paulus de Galaten broeders en daaruit spreekt toch weer de christelijke band.

De combinatie 'genade en geest' komen we nog op twee andere plaatsen aan het einde van zijn brieven tegen namelijk in Fil. 4:23 en Film. 1:25 terwijl 2 Tim. 4:22 het over twee zinnen verdeeld heeft. De geest is het onstoffelijk deel van de mens en deze geest is bij de christen levend gemaakt door de Heilige Geest en kan daardoor in relatie treden met God. Dat Gods genade met onze geest is komt gewoon er op neer dat zijn genade met ons is.

De brief wordt afgesloten met 'amen', dit is de gebruikelijke bevestiging van het voorafgaande.

6.7 Vragen

1. Wat houdt 'iemand terecht helpen' eigenlijk in (6:1)?
2. Is het 'terecht wijzen' van een falend gemeentelid niet speciaal aan oudsten voorbehouden? Motiveer uw antwoord.
3. Jakobus heeft het over de volmaakte wet, die der vrijheid (Jak. 1:25). Was de wet van Mozes dan niet volmaakt? Motiveer uw antwoord.
4. Hoe praktiseert u 1 Tess. 5:11 in uw gemeente?

5. Wat een mens zaait zal hij ook oogsten (6:7). Dit is ook in de seculiere wereld een bekende zegswijze. Leg duidelijk uit wat de geestelijke betekenis van deze tekst is.

6. Je mag niet oordelen (Mat. 7:1). Deed Paulus dit dan niet toen hij over de ware motivatie van de Joodse dwaalleraren sprak (6:12,13)? Motiveer het antwoord.

7. Het kruis maakt scheiding tussen ons en de wereld (6:14). Hoe zou u aan een jong christen uitleggen wat dat betekent?

Verwijzingen

1. StudieBijbel, Gal. 6:11, <https://online.studiebijbel.nl>, dec. 2019